

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 21.2.2002
KOM(2000) 93 endelig

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

om gennemførelsen af de overordnede økonomiske retningslinjer for 2001

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

om gennemførelsen af de overordnede økonomiske retningslinjer for 2001

INDHOLDSFORTEGNELSE

Resume	3
1. Indledning	7
2. Gennemgang af de vigtigste politikområder	8
2.1. Sikre vækst- og stabilitetsorienterede makroøkonomiske politikker.....	7
2.2. Forbedre de offentlige finansers kvalitet og holdbarhed.....	17
2.3. Stramme arbejdsmarkedene op	19
2.4. Sikre effektive produktmarkeder (varer og tjenester).....	23
2.5. Fremme effektiviteten og integrationen på markedet for finansielle tjenester i EU	25
2.6. Fremme iværksættervirksomhed	27
2.7. Fremme den videnbaserede økonomi	29
2.8. Fremme miljømæssig holdbarhed.....	32
3. Kortfattede vurderinger af gennemførelsen i de enkelte medlemsstater	34
3.1. Belgien	34
3.2. Danmark.....	34
3.3. Tyskland.....	35
3.4. Grækenland.....	36
3.5. Spanien.....	37
3.6. Frankrig	38
3.7. Irland	39
3.8. Italien	39
3.9. Luxembourg	40
3.10. Nederlandene	41
3.11. Østrig.....	41
3.12. Portugal	42
3.13. Finland.....	43
3.14. Sverige.....	44
3.15. Det Forenede Kongerige	44

RESUME

De overordnede økonomiske retningslinjer for 2001 bekræftede og udbyggede strategien for den økonomiske politik

De overordnede økonomiske retningslinjer bekræftede strategien til gennemførelse af dagsordenen fra Lissabon, samtidig med at de udvidede den i lyset af Det Europæiske Råds møde i Stockholm i marts 2001, der fremhævede, at bestræbelserne på at fremme en bæredygtig udvikling skulle integreres i de overordnede retningslinjer. Sunde makroøkonomiske politikker og omfattende økonomiske reformer på arbejds-, produkt- og kapitalmarkederne skulle bidrage til at opretholde væksten på kort sigt og styrke grundlaget for vækst på mellemlang sigt og for at modtage struktur- og holdbarhedsudfordringerne på lang sigt. Denne rapport giver en samlet vurdering af gennemførelsen af henstillingerne i de overordnede retningslinjer for 2001. Den ledsages af en rapport fra Kommissionens tjenestegrene, der vurderer gennemførelsen af sidste års landespecifikke henstillinger.

Der er følgende hovedbudskaber i rapporten.

Den makroøkonomiske udvikling forringedes som følge af negative økonomiske chok

Det makroøkonomiske miljø forringedes betydeligt i 2001. De økonomiske udsigter, der i forvejen var påvirket af negative økonomiske chok, blev yderligere forværret af terroristangrebene den 11. september. Væksten faldt året igennem og gik i stå ved årets udgang. Jobskabelsen dæmpedes, men var dog fortsat større end jobtabene, således at der skete en mindre yderligere nedgang i arbejdsløsheden. Efter en midlertidig opblussen i de første måneder af 2001 udviste inflationen derefter en klar nedadgående tendens.

Den makroøkonomiske politik bestod stresstesten

De pengepolitiske myndigheder udnyttede det råderum, som de aftagende trusler mod prisstabiliteten skabte, til at sænke de officielle rentesatser ved flere lejligheder. Budgetmyndighederne fastholdt i det store og hele en neutral finanspolitisk linje, idet de brugte den genvundne budgetpolitiske margen til at tillade en vis forringelse af budgetsaldiene ved at lade de automatiske stabilisatorer slå igennem. Lønudviklingen var fortsat stort set forenelig med prisstabilitet og jobskabelse.

Budgetpolitikken - de faktiske budgetsaldi forværredes som følge af afmatningen

Mens de faktiske budgetstillinger i EU generelt forværredes som følge af virkningen af den økonomiske afmatning (via de automatiske stabilisatorer) og skattereformerne, blev de strukturelle budgetstillinger generelt ikke forringet. Adskillige medlemsstater opfylder endnu ikke stabilitets- og vækstpagtens krav om at være "tæt på balance eller have overskud".

De offentlige financers kvalitet og holdbarhed - fremskridt under vejs

Et stigende antal medlemsstater har indført institutionelle reformer vedrørende budgetregler og -procedurer for at forbedre effektiviteten og udgiftskontrollen. Nogle lande gjorde fremskridt med at forbedre de offentlige financers langsigtede holdbarhed ved at reformere pensionssystemerne og ved at skabe reservefonde. Den langsigtede holdbarhed synes imidlertid i nogle tilfælde ikke sikret endnu og vil kræve yderligere foranstaltninger. Efter aftalen i Rådet i november 2000 om skattepakken har Kommissionen fremlagt et ændret forslag til direktiv med henblik på at sikre en effektiv beskatning af grænseoverskridende rentebetalinge.

Arbejdsmarkedet - der gøres en indsats, men der er behov for en intensiveret indsats

Alt i alt er der gjort fremskridt med at styrke arbejdsmarkedene gennem implementering af den type reformer, der blev anbefalet i sidste års overordnede økonomiske retningslinjer og i beskæftigelsesretningslinjerne og som senest anført i den fælles beskæftigelsesrapport for 2001. Mens de fremskridt, der er gjort i de tidligere år, er blevet synlige i form af en mere beskæftigelsesintensiv vækst, bl.a. som følge af løntilbageholdenhed, mere fleksible ansættelsesformer og skattemæssige ændringer for lavtlønnede, synes tempoet i arbejdsmarkedsreformerne at være aftaget i 2001. Der er i 2001 kun gjort begrænsede fremskridt med at reformere skattesystemet og socialsikringsordningerne med henblik på at gøre dem mere beskæftigelsesvenlige, specielt når det drejer sig om at gennemføre omfattende reformer af de sociale ydelser, og når der skal tages hensyn til samspillet mellem skattesystemerne og de sociale ydelser. I overensstemmelse med beskæftigelsesretningslinjerne har de fleste medlemsstater omfattende strategier for livslang uddannelse for at øge arbejdskraftens tilpasningsevne til strukturændringer og dermed skabe mobilitet på arbejdsmarkedet. Barriererne for geografisk mobilitet er man imidlertid næsten ikke begyndt at tackle. I det sidste år har kun nogle medlemsstater truffet foranstaltninger med henblik på bedre at målrette aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger og forbedre deres effektivitet.

Produktmarkeder - integrationen af varemarkederne er øget yderligere, men der gøres langsomme fremskridt på det indre marked for tjenesteydelser

De europæiske produktmarkeders virkemåde blev forbedret i 2001 takket være fremskridt med at omsætte direktiverne for det indre marked i national lovgivning, åbne op for markederne for offentlige indkøb og reducere statsstøtten, men der er fortsat problemer. Når direktiverne for det indre marked er gennemført i national lovgivning, bør der sigtes på at sikre en effektiv implementering. Barriererne for grænseoverskridende handel med tjenesteydelser er specielt stærke. Uanset de fremskridt, der er gjort med at åbne op for markederne for offentlige indkøb, er en stor del af dette marked endnu ikke åben for konkurrence overalt i Unionen. Inden for visse netværksbrancher blev konkurrencen forbedret gennem reformer og liberaliseringer, der fortsat gennemføres, men de tidligere monopolselskabers markedsandele er stadig meget store.

Konkurrencen vil også blive styrket som følge af de skridt, som flere medlemsstater har taget med henblik på at øge deres konkurrencemyndigheders beføjelser og indgrebsmuligheder og intensivere samarbejdet mellem konkurrencemyndighederne og de regulerende myndigheder. Alt i alt er statsstøttens andel af BNP fortsat med at falde i hovedparten af medlemsstaterne, men statsstøtten er stadig relativ stor i nogle medlemsstater.

Kapitalmarkederne - fremskridt undervejs på forskellige områder, men implementeringen af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser bør fremskyndes

Vismandsudvalgets anbefalinger er i vidt omfang blevet accepteret og gennemføres gradvis. Der er gjort opmuntrende fremskridt i 2001 med en række enkeltspørgsmål, men de generelle fremskridt med at implementere handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser har været ret langsom. Der er behov for, at alle EU-institutioner mobiliseres med henblik på at sætte skub i implementeringen af handlingsplanen, hvis man skal overholde fristen 2003 for værdipapirmarkeder og fristen 2005 for de finansielle markeder i almindelighed. Medlemsstaterne har iværksat en række reformer for at fremme markedet for risikovillig kapital, navnlig ved at lempe nogle lovbestemte begrænsninger for institutionelle investorer og ved at indføre skatteændringer, der blandt andet understøtter markedet for risikovillig kapital. Derimod er der kun gjort lidt for at takle konkurs- og insolvensprocedurernes negative virkninger. Flere medlemsstater har iværksat reformer af deres tilsynsordninger, men der benyttes forskellige modeller. Det vil blive nødvendigt med et øget grænseoverskridende og tværsektoralt samarbejde.

Fremme af iværksættervirksomheder - reduktion af de administrative byrder og lettelse af SMV's adgang til kapital, men de skattemæssige barrierer skaber fortsat fordrejninger inden for det indre marked

Mange medlemsstater indførte foranstaltninger med henblik på at reducere de administrative byrder og fremme start-ups og små og mellemstore virksomheder, men der er stadig store forskelle mellem medlemsstaterne med hensyn til den tid, det tager at oprette en ny virksomhed, og de omkostninger der er forbundet med det. Tilsvarende blev der truffet foranstaltninger for at øge effektiviteten i den offentlige administration, og der blev taget initiativer til at mindske kompleksiteten i selskabsskattereglerne og reducere skattebyrden for virksomhederne. Beskatning af grænseoverskridende aktiviteter og de fortsat store forskelle i de effektive selskabsskattesatser fortsætter med at skabe fordrejninger på det indre marked. Der er også truffet foranstaltninger for at lette små og mellemstore virksomheders adgang til kapital.

***Videnbaseret økonomi
- fremskridt på flere
punkter, men ikke med
hensyn til EU-patentet
og spørgsmålet om at
åbne op for
konkurrencen på
abonnentnetniveau***

Flere medlemsstater tog skridt til at styrke F&U-incidenterne og F&U-finansieringen og forbedre samarbejdet mellem forskningsverdenen og industrien. Den frist, der var fastsat til udgangen af 2001 for at nå til enighed om, hvordan EU-patentet skal være, blev ikke overholdt. Adgangen til IKT fortsatte med at forbedres igennem 2001. Priserne for adgang til internet faldt, og regeringerne traf foranstaltninger for at fremme skolernes adgang til internet. Fremskridt med at åbne op for konkurrencen på abonnentnetniveau sker imidlertid langsomt. Delvis som følge af den globale afmatning på IKT-markederne er vækstraten i IKT-anvendelsen aftaget, og e-handelen udvikler sig langsommere end tidligere forventet. De fleste medlemsstater har taget initiativer til at øge de menneskelige ressourcer inden for F&U og fremme IKT-færdighederne.

***Miljømæssig
holdbarhed -
indførelse af
forskellige
markedsbaserede
instrumenter***

Medlemsstaterne har implementeret en bred vifte af foranstaltninger, der bidrager til et bæredygtigt miljø, blandt andet ved at miljømæssige omkostninger afspejles bedre i priserne. Der er kun gjort begrænsede fremskridt med at blive enige om en ramme for energibeskatning på EU-plan i 2001.

1. INDLEDNING

Den Europæiske Union har en veldefineret økonomisk-politisk strategi, der består i at implementere sunde makroøkonomiske politikker og omfattende strukturreformer, således som det er anført i de overordnede økonomisk-politiske retningslinjer. Ifølge denne strategi skal der reageres fleksibelt på skiftende økonomiske vilkår på kort sigt, samtidig med at økonomiens produktionskapacitet styrkes på mellemlang sigt.

Den økonomisk-politiske strategi er blevet udviklet gradvis. Det Økonomiske Råd i Lissabon gav en afgørende impuls for to år siden. Som led i en omfattende strategi, der sigter på at forbedre Europas dynamik og konkurrenceevne, blev der taget initiativ til et ambitiøst økonomisk reformprogram. Lissabon-strategien blev bekræftet af Det Europæiske Råd i Stockholm sidste år og udbygget af Det Europæiske Råd i Gøteborg med henblik på at integrere en bæredygtig udvikling i den økonomisk-politiske strategi.

De overordnede økonomiske retningslinjer for 2001 gentager og opdaterer den eksisterende strategi. Der lægges vægt på strukturreformer med henblik på at styrke EU's vækstpotentiale ved at integrere Lissabon- og Stockholm-strategien og ved at give dens ambitiøse mål et operationelt indhold. Derudover identificerer retningslinjerne for 2001 de overordnede prioriteter for vækst- og stabilitetsorienterede makroøkonomiske politikker og sunde offentlige finanser. De skal ikke blot hjælpe til at klare den aktuelle økonomiske afmatning, men også bidrage til at forberede håndteringen af den langsigtede udfordring i forbindelse med befolkningens aldring.

Denne rapport giver en vurdering af de fremskridt, der er gjort med at implementere henstillingerne i de overordnede retningslinjer for 2001. Dermed bidrager den til den multilaterale overvågning af medlemsstaternes og Unionens økonomiske politikker som omhandlet i traktatens artikel 99, stk. 3. Herudover giver rapportens vurdering et nyttigt input til udarbejdelsen af de kommende overordnede retningslinjer.

Rapporten afspejler strukturen i de overordnede retningslinjer og suppleres med et arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der grundigt undersøger implementeringen af henstillingerne for de enkelte lande. Resultaterne fra de andre samordningsprocesser integreres i vurderingen, og de strukturelle indikatorer, der er udviklet for at følge fremskridtene med Lissabon-strategien, indgår også i vurderingen.

Konklusionerne bør imidlertid fortolkes med forsigtighed. Hovedparten af de anvendte data er af foreløbig karakter¹. De overordnede retningslinjer indeholder henstillinger, der vedrører det mellemlange og lange sigt, og der kan derfor ikke drages definitive konklusioner på nuværende tidspunkt. Dette gælder specielt på strukturreformområdet, hvor der går forholdsvis lang tid, inden resultaterne viser sig.

¹ Denne rapport er baseret på de data, der forelå den 8. februar 2002.

De strategiske hovedlinjer i de overordnede økonomiske retningslinjer

1. Sikre vækst- og stabilitetsorienterede makroøkonomiske politikker.
2. Forbedre de offentlige finansers kvalitet og holdbarhed.
3. Stramme arbejdsmarkedene op.
4. Sikre effektive produktmarkeder (varer og tjenester).
5. Fremme effektiviteten og integrationen på markedet for finansielle tjenester i EU
6. Fremme iværksættervirksomhed.
7. Fremme den videnbaserede økonomi.
8. Fremme en miljømæssig holdbarhed.

2. GENNEMGANG AF DE VIGTIGSTE POLITIKOMRÅDER

2.1. Sikre vækst- og stabilitetsorienterede makroøkonomiske politikker

2.1.1. Den økonomiske situation

I en situation med aftagende vækst ...

På baggrund af den meget tilfredsstillende vækst i 2000 opereredes der i de overordnede retningslinjer for 2001 med et mildt tilbageslag, men vækstafmatningen viste sig at blive meget stærkere, idet den økonomiske aktivitet gik i stå i anden halvdel af året. Væksten i 2001 blev kun lige over 1½ %, dvs. mere end 1 procentpoint lavere end forventet. Den uventet stærke afmatning skyldtes en række negative økonomiske chok i kombination med, at styrken i den indenlandske efterspørgsel var mindre end forventet. Afmatningen i økonomien blev forværret af de dramatiske begivenheder den 11. september, der havde en yderligere negativ virkning på økonomien og på chancerne for et hurtigt opsving.

Udviklingen på arbejdsmarkedet afspejlede typisk den økonomiske situation med en vis forsinkelse, og virkningen mærkedes først tydeligt i løbet af året. Væksten i beskæftigelsen fortsatte et godt stykke ind i året om end i et aftagende tempo, mens jobtabene som følge af nedskæringer og virksomhedslukninger kun steg gradvis, da virksomhederne var tøvende med at foretage afskedigelser, specielt på baggrund af fortsat relativt stramme arbejdsmarkeder. Arbejdsløsheden begyndte at stige i nogle lande hen imod årets slutning, men arbejdsløsheden i EU og euroområdet forventes at vise et yderligere fald for 2001. Den afgørende arbejdsmarkedsvirkning af afmatningen forventes at vise sig med en vis forsinkelse i 2002, hvor arbejdsløsheden i EU forventes at stige for første gang siden 1994.

Forbrugerpris-inflationen udviste et svingende mønster i 2001, hvilket skyldtes olie- og fødevarerprisstigninger og den efterfølgende nedgang i oliepriserne. HICP-inflationen

toppede med 3,4 % i maj 2001 og faldt derefter til 2 % ved årets udgang. Kerneinflationen, defineret som HICP-inflationen ekskl. energi og uforarbejdede fødevarer, steg i det meste af 2001 som følge af de indirekte og afledede virkninger af energi- og fødevarerprisstigningerne, men toppede i oktober 2001.

... understøttede de makroøkonomiske politikker væksten ved en fornuftig udnyttelse af råderummet

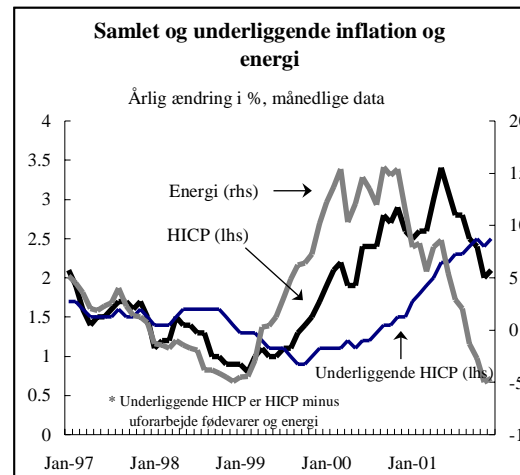
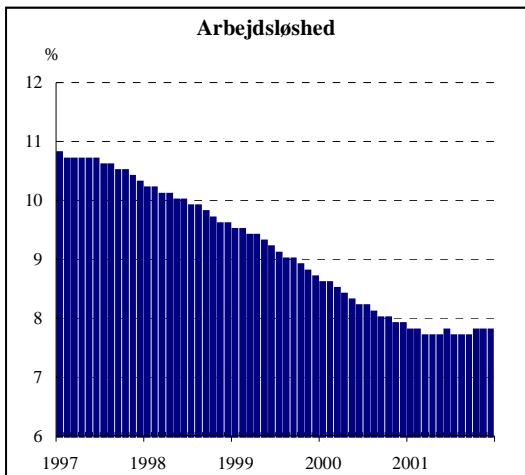
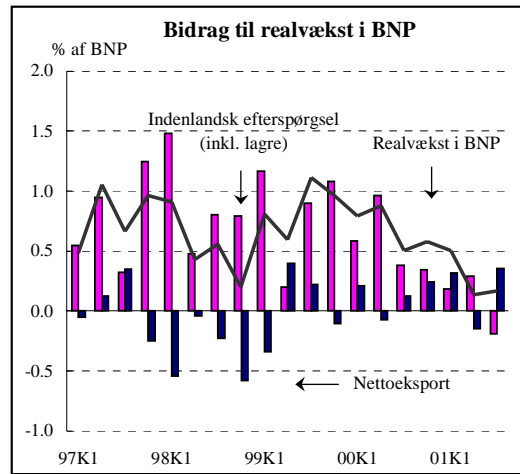
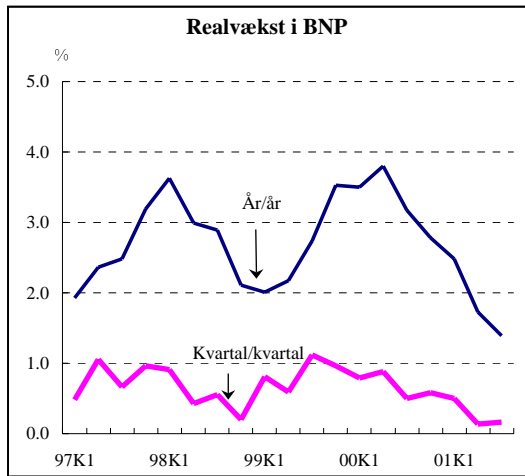
Det anførtes i de overordnede retningslinjer for 2001, at en hensigtsmæssig og spændingsfri makroøkonomisk approach består af følgende elementer: *den fælles pengepolitik skal fastholde prisstabilitet i euroområdet som helhed og - under overholdelse af denne målsætning - understøtte den generelle økonomisk politik i Fællesskabet; finanspolitikken skal sigte på at skabe sunde budgetstillinger og undgå procykliske tiltag. Retningslinjerne understreger også, at det er vigtigt, at lønudviklingen harmonerer med prisstabilitet og jobskabelse.*

For så vidt angår de makroøkonomiske politikker, er det mulige råderum blevet udnyttet fornuftigt uden at sætte den stabilitetsorienterede ramme over styr, og de er blevet hensigtsmæssigt tilpasset til chokkenes overvejende symmetriske karakter og til den generelle afdæmpning i væksten.

På baggrund af afmatningen af den økonomiske aktivitet og gradvis forbedrede udsigter til prisstabilitet har ECB udnyttet råderummet til at nedsætte sin nøglerentesats i fire omgange fra 4,75 % til 3,25 %. Centralbankerne i Danmark, Sverige og Det Forenede Kongerige nedsatte også renten. Disse nedsættelser blev afspejlet i de korte og lange markedsrenter og, specielt hen imod årets slutning, i en lempelse af de pengepolitiske vilkår. I 2001 blev euroens valutakurs styrket i nominelle effektive termer, hovedsagelig som resultat af en styrkelse over for den japanske yen. Efter at have tabt terræn i 1999 og 2000 over for dollar stabiliserede euroen sig på omkring 0,90 USD i anden halvdel af 2001.

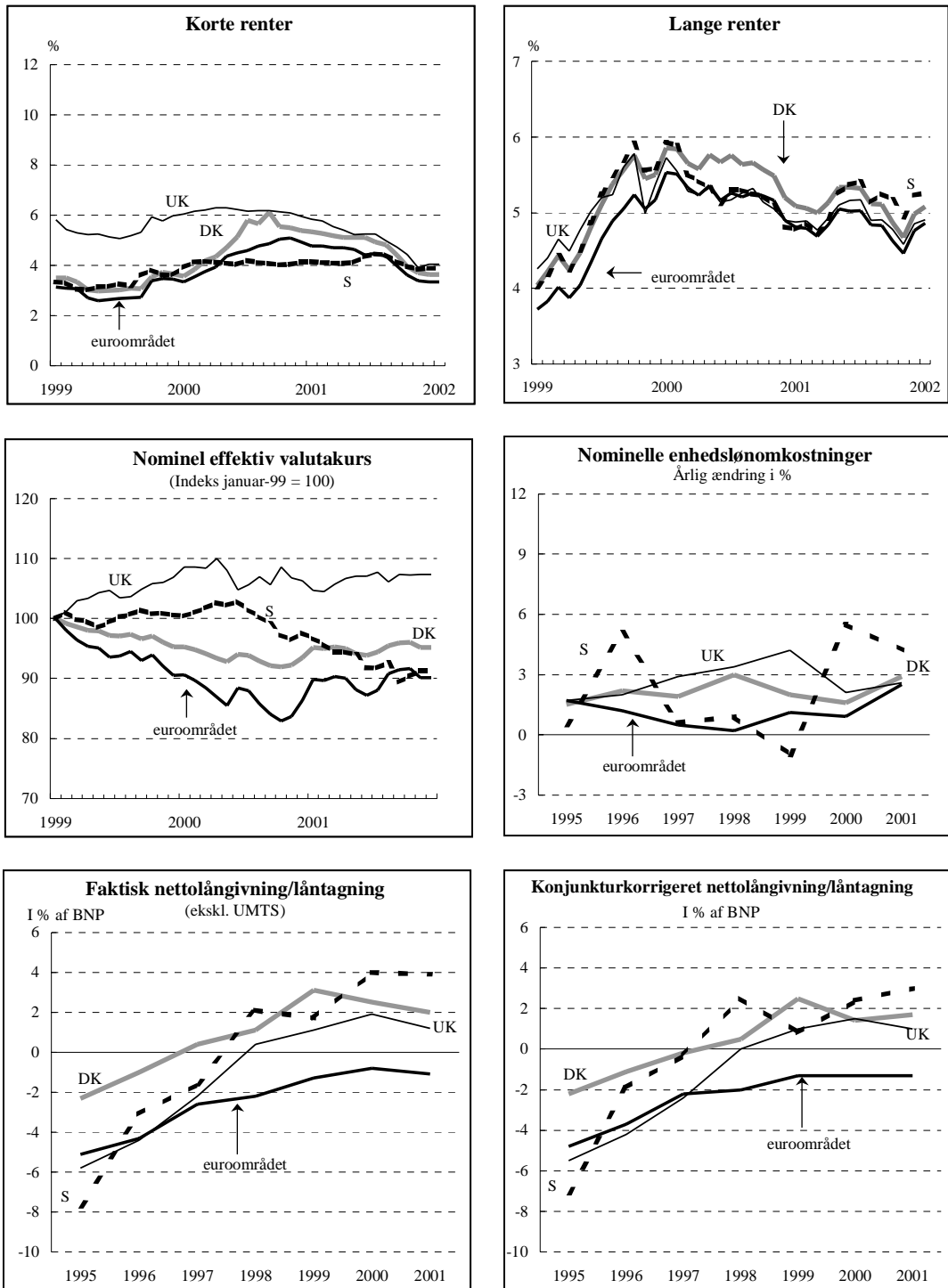
Finanspolitikken var stort set neutral, mens de automatiske stabilisatorer medførte en vis forringelse af budgetsalden. Alt i alt var lønudviklingen fortsat moderat og konsistent med prisstabilitet og jobskabelse.

Figur 1: Økonomisk udvikling i EU

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Figur 2: Policy mix i euroområdet

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

2.1.2. Budgetpolitik og overholdelse af stabilitets- og vækstpagten

I de overordnede retningslinjer for 2001 henstilles det til medlemsstaterne: (i) at de som regel fastholder budgetstillinger, der er tæt på balance eller udviser overskud i 2001; (ii) at de udarbejder budgetter for 2001 i overensstemmelse med behovet for at nå eller bevare budgetstillinger, der er tæt på balance eller udviser overskud, og at de undgår en procyklisk finanspolitik; (iii) at de foretager en økonomisk stramning i tilfælde af risici for overophedning.

Budgetudviklingen i 2001

Som anført i de økonomiske retningslinjer for 2001 blev henstillingerne om budgetpolitikken baseret på de nationale stabilitets- eller konvergensprogrammer, de underliggende økonomiske forudsætninger for disse programmer samt Rådets udtalelser herom. Væksten blev i 2001 betydeligt lavere end antaget i de økonomiske retningslinjer for 2001. De automatiske stabilisatorer medførte en betydelig forringelse af budgetstillingerne kombineret med virkningen af skattereformerne i visse lande. Som følge heraf blev de faktiske budgetsaldi i EU forringet i 2001 i forhold til 2000. Budgetunderskuddet for EU som helhed voksede til 0,5 % af BNP fra 0,1 % af BNP i 2000 (eksklusive UMTS-indtægter). Dette var den første forringelse af underskuddet siden 1993. Budgetunderskuddet for euroområdet voksede til 1,1 % af BNP fra 0,8 % af BNP i 2000. De strukturelle budgetstillinger blev generelt ikke forværret.

Foretages der for de enkelte lande en sammenligning med 2000, blev budgetsaldiene stærkt forringet i 2001 i Tyskland, Irland, Luxembourg, Finland og i mindre omfang i Danmark, Belgien, Frankrig, Nederlandene, Sverige og Det Forenede Kongerige. I Grækenland, Spanien, Italien og særligt Østrig var resultaterne imidlertid bedre end i 2000. Sammenlignet med de nominelle budgetmål for 2001, der blev opstillet i opdateringerne af stabilitets- og konvergensprogrammerne i efteråret 2000, var der særlig tale om forringelser i Danmark, Tyskland, Grækenland, Frankrig, Irland og Portugal og i mindre omfang Belgien og Italien. I Spanien, Luxembourg, Nederlandene, Østrig, Finland og Sverige blev målene imidlertid nået eller mere end opfyldt. Underskuddene er fortsat forholdsvis store i faktiske og strukturelle termer i Tyskland, Frankrig, Italien og Portugal, og disse lande opfylder derfor ikke kravet i stabilitets- og vækstpagten om en budgetsaldo, der ligger "tæt på balance eller udviser overskud".

Budgetterne for 2002

forbindelse med udarbejdelsen af budgetterne for 2002 var medlemsstaterne - specielt dem, der fortsat har store underskud - nødt til at finde en balance mellem behovet for en yderligere konsolideringsindsats og behovet for at undgå en procyklisk stramning. Budgetplanerne for 2002 afspejler udsigterne til en moderat vækst. Ifølge I de nye stabilitets- og konvergensprogrammer planlægger hovedparten af landene at holde eller forbedre de faktiske budgetstillinger sammenlignet med 2001. Det skulle medføre en mindre stramning af finanspolitikken i nogle lande, mens finanspolitikken i hovedparten af landene stort set er neutral.

Tabel 1: Udvikling i skønnene over budgetterne for 2001*

	Stabilitets-/konvergensprogram* 1)		Skønnet resultat ²⁾		Difference	
	Real BNP-vækst (% ændring)	Budgetsaldo (% BNP)	Real BNP-vækst (% ændring)	Budgetsaldo (% BNP)	Real BNP-vækst (% ændring)	Budgetsaldo (% BNP)
B	2,5	0,2	1,1*	0,0*	-1,4	-0,2
D	2,75	-1,5	0,6	-2,6*	-2,2	-1,1
EL	5,0	0,5	4,1	-0,4	-0,9	-0,9
E	3,6	0,0	2,7	0,1	-0,9	0,1
F	3,3	-1,0	2,0	-1,6	-1,3	-0,6
IRL	8,8	4,3	6,5	1,7*	-2,3	-2,6
I	2,9	-0,8	1,8	-1,2	-1,1	-0,4
L	5,2	2,6	5,1*	4,1*	-0,1	1,5
NL	4,0	0,7	1,5	0,7*	-2,5	0,0
A	2,8	-0,75	1,1	-0,2	-1,7	0,6
P	3,3	-1,1	1,7	-2,2*	-1,6	-1,1
FIN	4,2	4,7	0,5	4,8	-3,7	0,1
Euro området	3,2	-0,6	(1,6)	(-1,1)	(-1,6)	(-0,5)
DK	1,8	2,8	1,3	2,0	-0,5	-0,8
S	3,5	3,5	1,4	3,9*	-2,1	0,4
UK	2,25 ³⁾	0,6 ³⁾	2,3	1,2	0,05 ⁴⁾	0,6 ⁴⁾
EU-15	3,0	-0,2	(1,7)	(-0,5)	(-1,3)	(-0,3)

* Eksklusive UMTS-indtægter.

1) Anden runde af opdateringerne i slutningen af 2000.

2) Kommissionens økonomiske prognoser fra efteråret 2001 og foreløbige data, hvis sådanne har foreligget, er anført med en asterisk.

3) Finansår.

4) Vejledende tal, da der er foretaget sammenligning mellem tal for finansår og kalenderår.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 2: Ændring i faktiske og konjunkturkorrigerede budgetsaldi i 2001*
(% af BNP)

Faktisk saldo 2001	Ændring i saldo 00/01	Ændring i saldoen som følge af:			Ændring i saldoen som følge af:		Ændring i KKB som følge af r	
		ændring i indtægter	ændring i primære udgifter	ændring i rente-udgifter	ændring i cyklisk komponent	ændring i KKB	ændring i rente-udgifter	ændring i primære KKB
1 **	2 = 3 - 4 - 5 = 6 + 7	3	4	5	6	7 = 9-5	8	9
B	-0,2 (0,0)	-0,4	0,2	-0,3	-0,6	0,3	-0,3	0,0
D	-2,5 (-2,6)	-1,0	0,3	-0,1	-0,5	-0,7	-0,1	-0,8
EL	-0,4	0,1	0,1	-0,6	0,3	0,4	-0,6	-0,2
E	0,1	0,1	-0,3	-0,1	-0,2	0,7	-0,1	0,6
F	-1,6	-0,3	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2
IRL	2,4 (1,7)	-2,0	0,4	-0,3	-0,3	-1,8	-0,3	-2,1
I	-1,2	0,2	0,1	-0,2	-0,1	0,4	-0,2	0,2
L	4,4 (4,1)	-1,5	0,2	0,0	-0,7	-0,9	0,0	-1,0
NL	1,3 (0,7)	-1,6	-0,9	-0,6	-0,9	0,7	-0,6	0,1
A	-0,2	1,6	0,4	-0,1	-0,3	1,6	-0,1	1,5
P	-2,0 (-2,2)	0,0	0,2	0,0	-0,3	0,1	0,0	0,1
FIN	4,8	-2,3	0,4	-0,6	-1,8	-0,3	-0,6	-0,9
Euro-området	-1,1	-0,5	0,0	-0,2	-0,3	0,0	-0,2	-0,2
DK	2,0	-0,8	0,1	-0,4	-0,8	0,3	-0,4	-0,1
S	3,8 (3,9)	-0,9	0,1	-0,8	-0,8	0,6	-0,8	-0,2
UK	1,2	0,1	1,1	-0,3	-0,1	-0,5	-0,4	-0,9
EU-15	-0,5	-0,5	0,2	-0,2	-0,3	-0,1	-0,2	-0,3

*Eksklusive UMTS.**Kommissionens prognoser fra efteråret 2001, og foreløbige data, hvis sådanne har foreligget, er anført i parentes.

1) Skønnet resultat: Kommissionens økonomiske prognoser fra efteråret 2001.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Tabel 3: **Fremskrivninger af offentlige overskud (+)/underskud (-)**
(% af BNP)

Dato ¹⁾		2000 ²⁾	2001 ²⁾	2002	2003	2004	2005
Stabilitetsprogrammer							
B	SP 12/-00	-0,1	0,2	0,3	0,5	0,6	0,7
	UD 12/-01	0,1	0,0	0,0	0,5	0,6	0,7
D	SP 10/-00	1½ (-1)	-1½	-1	-½	0	
	UD 12/-01	1,2(-1,3)	-2½	-2	-1	-0	-0
EL	CP 12/-00	-0,8	0,5	1,5	2,0	2,0	
	SP 12/-01	-1,1	0,1	0,8	1,0	1,2	
E	SP 01/-01	-0,3	0,0	0,2	0,3	0,3	
	UD 12/-01	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
F	SP 12/-00	-1,4	0,1(-1,0)	-0,6	-0,4	0,3(0,2) ³⁾	
	UD 12/-01	-1,4	-1,4	-1,4	-1,3/-1,0	-0,5/0,0	0,0/0,3
IRL	SP 12/-00	4,7	4,3	3,8	4,6		
	UD 12/-01	4,5	1,4	0,7	-0,5	-0,6	
I	SP 12/-00	-1,3	-0,8	-0,5	0,0	0,3	
	UD 11/-01	(-1,5)	-1,1	-0,5	0,0	0,0	0,2
L	SP 12/-00	3,0	2,6	2,5	2,5		
	UD 11/-01	6,2	4,1	2,8	3,1	3,4	
NL	SP 09/-00	1,7(1,0)	0,7	0,6 ⁴⁾	1,1 ⁴⁾	1,9 ⁴⁾	
	UD 10/-01	2,2(1,5)	0,7	0,4	0,2	0,5	
A	SP 12/-00	-1,4	-0,75	0,0	0,0	0,0	
	UD 11/-01	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,5
P	SP 01/-01	-1,5	-1,1	-0,7	-0,3	0,0	
	UD 12/-01	-1,5	-2,2	-1,8	-1,0	0,0	0,4
FIN	SP 09/-00	4,5	4,7	4,4	4,5	4,9	
	UD 11/-01	6,9	4,7	2,6	2,1	2,6	
Euro-området	SP -00	-0,7	-0,6	-0,3	0,1	0,5	
	UD -01	-0,8	-1,1	-0,9	-0,5	0,0	0,1
Konvergensprogrammer							
DK	CP 12/-00	2,7	2,8	2,6	2,6	2,7	2,9
	UD 01/-02	2,5	1,9	1,9	2,1	2,1	2,1
S	CP 11/-00	3,4	3,5	2,0	2,0		
	UD 11/-01	4,1	4,6	2,1	2,2	2,3	
UK	CP 12/-00 ⁵⁾	1,1	0,6	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1
	UD 12/-01 ⁵⁾	2,0	-0,2	-1,1	-1,3	-1,1	-1,0 ⁶⁾
EU-15	C/SP -00	-0,2	-0,2	-0,1	0,1	0,3	
	UD -01	-0,1	-0,8	-0,9	-0,6	-0,1	-0,1

CP = konvergensprogram; SP = stabilitetsprogram; UD = opdateret stabilitets-/konvergensprogram

1) Dato for medlemsstaternes vedtagelse af opdateret stabilitets- eller konvergensprogram.

2) De offentlige saldi i 2000 eller 2001 er påvirket af indtægterne fra salget af UMTS-licenser i en række lande. Hvor det er relevant, og der foreligger oplysninger, vises to tal: det første inkluderer indtægter fra UMTS-licenser, og det andet (i parentes) medregner ikke disse indtægter.

3) Offentligt underskud på 0,5% af BNP i 2004 ifølge et forsigtigt vækstscenario.

4) Gunstigt scenario med margen til at reducere gælden; i det forsigtige scenario, hvor der er en margen til at reducere gælden, er det offentlige overskud fremskrevet til at blive 0,3% af BNP i 2002 og i 2003 og 0,6 % i 2004.

5) Finansår.

6) Der er også fremskrevet et offentligt underskud på 1% af BNP for 2006-07.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

2.1.3. *Lønudvikling*

Det henstilles i de overordnede retningslinjer for 2001: (i) *at stigningen i de nominelle lønninger skal harmonere med prisstabilitet; (ii) at væksten i reallønnen ikke bliver større end stigningen i arbejdsproduktiviteten; (iii) at der tilskyndes til løndannelsesprocesser, der tager hensyn til produktivitetsforskelle.*

Samlet lønudvikling

Generelt set var løntendenserne moderate i 2001, selv om stigningen i aflønningen pr. ansat i euroområdet skønnes at være accelereret med et halvt procentpoint til omkring 3 %. Mens arbejdsmarkedsvilkårene strammedes indtil begyndelsen af 2001, forblev virkningen af den midlertidige stigning i den samlede inflation dæmpet for lønfastsættelserne. Lønstigningerne var relativt stærke i Spanien, Irland, Luxembourg, Nederlandene, Portugal og Finland - hovedsagelig lande med forholdsvis stramme arbejdsmarkeder. I Frankrig var stigningen i timeomkostningerne gradvis faldende, efterhånden som den mekaniske effekt af overgangen til 35-timers ugen flader ud.

Mens trenden i den nominelle aflønning alt i alt forblev moderat i 2001, medførte afmatningen af økonomien i euroområdet og den hermed forbundne konjunkturbestemte nedgang i arbejdsproduktivitetsstigningen en klar acceleration i de nominelle enhedslønomkostninger til 2½ %. De reale enhedslønomkostninger accelererede også, og stigningen i reallønnen var lidt større end stigningen i arbejdsproduktiviteten. Stigningen i de reale enhedslønomkostninger forblev dog relativt beskedne og fortsatte i det store og hele med at være kompatibel med jobskabelse.

Løndifferentiering

I 2001 blev der kun taget få initiativer til at tilvejebringe lønstrukturer, som bedre afspejler produktivitetsforskelle. I nogle lande (Belgien, Tyskland, Østrig) blev der taget skridt, der under visse omstændigheder tillader afvigelser fra de lønnormer, der fastsættes i kollektive aftaler på sektorniveau.

Tabel 4: **Lønudvikling i 2001**
(Årlig procentændring)

	Nominal aflønning pr. Ansat	Realløn ¹⁾	Arbejds- produktivitet	NELO ²⁾	RELO ³⁾
B	3.2	1.1	0.1	3.1	1.0
D	1.6	0.3	0.4	1.2	-0.1
EL	5.5	2.2	3.0	2.5	-0.8
E	3.9	0.2	0.4	3.5	-0.3
F	2.2	0.7	-0.2	2.4	0.9
IRL	9.5	4.5	4.1	5.2	0.4
I	3.2	0.6	0.3	2.9	0.3
L	4.4	1.4	-1.4	5.9	2.8
NL	5.0	-0.7	-0.4	5.5	-0.3
A	2.4	1.0	1.1	1.3	-0.1
P	6.4	2.4	0.2	6.2	2.2
FIN	4.4	2.0	-0.8	5.3	2.8
Euroområdet	2.8	0.5	0.3	2.5	0.2
DK	3.8	0.8	0.9	2.9	-0.1
S	3.8	1.9	-0.4	4.2	2.3
UK	4.3	1.9	1.6	2.6	0.2
EU-15	3.1	0.8	0.5	2.6	0.3

1) Nominal aflønning justeret med BNP-deflator.

2) Nominelle enhedslønomkostninger.

3) Reale enhedslønomkostninger.

Kilde: Kommissionens tjenestegrene

2.2. Forbedre de offentlige finansers kvalitet og holdbarhed

De overordnede økonomiske henstillinger for 2001 anbefalede medlemsstaterne at: *i) gøre skattesystemerne og indkomstoverførselsordningerne mere beskæftigelsesvenlige, ii) forbedre kvaliteten af de offentlige udgifter, iii) øge de offentlige udgifters effektivitet gennem institutionelle og strukturelle reformer, især gennem kontrol af udgifterne, iv) forbedre de offentlige finansers holdbarhed på lang sigt og v) fortsætte skattesamordningen yderligere og implementere Rådsaftalen fra november 2000 om skattepakken.*

Skattesystemer og indkomstoverførselsordninger

Der er gjort en del fremskridt med hensyn til at gøre skattesystemerne og indkomstoverførselsordningerne mere beskæftigelsesvenlige (se afsnit 2.3).

Omdirigering af de offentlige udgifter og bedre kvalitet

Ud over bidraget fra en indkomstoverførselsordning, der ikke er skævvridende, kan de offentlige udgifter også forbedre væksten og beskæftigelsen ved at mindske rentebyrden og mere generelt de uproduktive udgifter, samt gennem kumulering af produktive faktorer, dvs. investering i anlægskapital (offentlige infrastrukturinvesteringer), menneskelig kapital (uddannelse, men i en vis udstrækning også sundhed) og viden (F&U samt innovation). Der er gjort fremskridt i denne retning i løbet af 2001 med en reducere af rentebetalinger og - i mindre udstrækning - sociale overførsler, hvilket i mange medlemsstater førte til et fald i de samlede offentlige udgifter i forhold til BNP, hvorimod de offentlige investeringer forblev på samme niveau i forhold til BNP.

Offentlige udgifter

Et stigende antal medlemsstater har indført institutionelle reformer for budgetregler og -procedurer for at forbedre effektiviteten og kontrollen. Det sker på forskellige måder, bl.a. gennem mekanismer til opstilling og kontrol af udgifterne, flerårige budgetprogrammer og -aftaler mellem forskellige niveauer i administrationen. Styrkelsen af budgetprocedurerne og -kontrollen er yderst velkommen. De forskellige budgetprocedurer, og navnlig udgiftsretningslinjerne, er imidlertid ikke altid bindende. Navnlig er der behov for en styrkelse af udgiftskontrolsystemerne på sundhedsområdet.

Langsigtet holdbarhed

Behovet for at forbedre de offentlige financers holdbarhed i lyset af de aldrende befolkninger understreges i en rapport fra Udvalget for Økonomisk Politik, som har projiceret stigninger i de offentlige udgifter på mellem 4 % og 8 % af BNP frem til 2040 for de fleste medlemsstater, såvel for pensioner, sundhed og ældreomsorg. Resultaterne er blandede med hensyn til at sikre pensionsordningernes effektivitet og finansielle holdbarhed, så de kan leve op til de sociale målsætninger. Flere medlemsstater har opnået eller opretholdt budgetstillinger med store primære overskud, hvilket fører til en hurtig reducere af det offentlige gældsniveau. Forsinkelser med at nå til budgetstillinger, der er "tæt på balance eller udviser overskud", som fastlagt i stabilitets- og vækstpakten i flere medlemsstater (Tyskland, Frankrig, Italien og Portugal) kan få langsigtede konsekvenser, idet der kun er begrænsede muligheder for at forberede sig på virkningerne af de demografiske ændringer på forhånd.

Der er i flere medlemsstater registreret fremskridt i pensionsreformerne, selv om der i enkelte tilfælde (Tyskland, Østrig og Portugal) kan være behov for yderligere foranstaltninger i fremtiden for at sikre den finansielle holdbarhed. Mange medlemsstaters planlagte reformer (Belgien, Spanien, Frankrig og Italien) bør hurtigt fremskyndes, især i de lande hvor reformerne har været forsinket eller er blevet udskudt. Der er i en række medlemsstater oprettet reservefonde (Belgien, Spanien, Irland og Frankrig), men deres beskedne størrelse gør, at de kun i begrænset grad kan bidrage til dækningen af de yderligere pensionsudgifter i en række lande.

Skattepakken

Som følge af konklusionerne fra Rådets møde (økofin) i november 2000 har Kommissionen forelagt et ændret forslag til direktiv² om sikring af en beskatning af renteindtægter for privatpersoner i EU. I mellemtiden fortsætter medlemsstaterne deres peer-review af "standstill" og "roll-back" i forbindelse med de 66 erhvervsbeskatningsforanstaltninger, der var udpeget som skadelige i rapporten fra november 1999 fra Gruppen vedrørende en Adfærdskodeks. Forslaget til direktiv for at fjerne kildebeskatning af renter og royalties, der betales mellem indbyrdes tilknyttede virksomheder, har endvidere været drøftet i Rådet siden 1998. Kommissionen og medlemsstaterne arbejder intens på at overholde fristen i december 2002 for enighed om disse tre elementer, der udgør "skattepakken".

2.3. Stramme arbejdsmarkedene op

De overordnede økonomiske henstillinger for 2001 anbefalede, at: *i) øge erhvervsfrekvensen, ii) sikre at skattesystemerne og de sociale ordninger gør, at det kan betale sig at arbejde, iii) fjerne hindringerne for arbejdsmobilitet i og blandt medlemsstaterne, iv) fremme erhvervsmæssig mobilitet, v) yderligere forbedre effektiviteten af aktive arbejdsmarkedspolitikker, vi) fremme en mere fleksibel arbejdstilrettelæggelse, og vii) føre en politik, der sigter på at reducere lønforskellene mellem kønnene som følge af de facto-diskrimination.*

Arbejdsmarkedet led i 2001 under konjunkturedgangen, og de meget positive udviklinger i det foregående år kunne ikke gentages. Beskæftigelsesvæksten faldt til 1,1 %, og ledigheden faldt kun lidt til 7,8 % ved udgangen af året. Den gennemsnitlige ledighed på 7,7 % lå 0,5 procentpoint under gennemsnittet for 2000. Resultaterne hen imod Lissabon-målene for beskæftigelsen var også noget mere beskedne end i 2000. Den samlede beskæftigelse steg med 0,7 procentpoint til 63,9 %, for kvinderne 54,7 %, også 0,7 procentpoint over niveauet i 2000. De ældre arbejdstageres (55-64 år) beskæftigelse steg i 2001 med 0,5 procentpoint til 38,3 %. Arbejdsmarkedsresultaterne i medlemsstaterne var endnu engang meget forskellige, såvel for beskæftigelsen som for ledigheden og forbedringerne. Farten for strukturelle reformer er aftagende, hvilket især er bekymrende på baggrund af den nuværende konjunkturedgang og det stadig utilstrækkelige vækstpotentiel.

Skattesystemer og indkomstoverførselsordninger

Ledighed og fattigdomsfælder, som afholder personer fra at tage og forblive i beskæftigelse eller øge deres antal af arbejdstimer, er fortsat et alvorligt problem for erhvervsfrekvensen i de fleste medlemsstater. Disse fælder kan hovedsageligt berøre arbejdstagere i den lavere ende af lønskalaen eller dem med lave kvalifikationer. Mange medlemsstater har indført eller arbejdet videre med skattereformer, som

² Kom (2001) 400. Direktivets endelige vedtagelse afhænger af vedtagelsen af tilsvarende foranstaltninger i en række tredjelands samt vedtagelsen af de samme foranstaltninger, som gælder i medlemsstaterne, i medlemsstaternes afhængige eller associerede områder.

reducerer skatten på arbejde, navnlig for de lavtlønnede. Den gennemsnitlige skattebyrde i 2001 for de lavtlønnede i EU er i henhold til foreløbige oplysninger faldet med mere end 0,75 procentpoint til under 39 %.

For så vidt angår tilskyndelse til at tage arbejde, kunne der i de foregående år i nogle medlemsstater (Spanien, Frankrig, Irland, Nederlandene og Finland) registreres betydelige fremskridt for at styrke incitamenter i tilknytning til såvel skat som sociale overførsler, men alligevel kan bestræbelserne i 2001 overordnet betragtes som ret tilfældige. Der synes at være en del modstand mod at supplere skattereformerne med omfattende reformer af de sociale overførselsordninger, så det kan sikres, at det betaler sig at arbejde. De fleste medlemsstater havde i 2001 valgt en ufuldstændig tilgang, f.eks. ved kun at ændre de sociale overførselsordninger for nogle særlige målgrupper. Den nuværende reformindsats er ikke tilstrækkeligt målrettet mod at tilskynde til arbejde og aktivering.

Tabel 5: Skatteken for lavtlønnede
(enlig person med 67 % af gennemsnitsslønnen for en industriarbejder)

	1997	2000	2001*	Ændr. 2000-01
B	49,5	49,9	49,1	-0,8
DK	41,7	41,2	41,1	-0,1
D	47,7	46,5	45,4	-1,1
EL	35,0	34,3	34,3	0,0
E	34,8	32,8	33,3	0,5
F	41,6	39,6	38,4	-1,2
IRL	24,9	18,1	17,3	-0,8
I	48,8	43,3	42,9	-0,4
L	29,7	30,4	28,8	-1,6
NL	38,8	40,6	36,8	-3,8
A	41,1	40,1	39,9	-0,2
P	30,8	30,4	29,6	-0,8
FIN	44,2	42,4	40,9	-1,5
S	49,2	47,9	47,0	-0,9
UK	28,4	25,3	24,8	-0,5
EU-15	40,8	38,6	37,8	-0,8

* Tallene for 2001 er foreløbige tal.

Kilde: OECD/Kommissionen, GD TAXUD.

Geografisk og erhvervsmæssig mobilitet

Den manglende overensstemmelse i mange medlemsstater mellem udbud og efterspørgsel af kvalifikationer udgør en større hindring for mere beskæftigelse. Disse problemer og flaskehalse findes i en række medlemsstater af forskellige årsager, nemlig stramme arbejdsmarkeder (Danmark, Irland, Luxembourg, Nederlandene, Østrig, og Portugal), store regionale forskelle i ledigheden (Belgien, Tyskland, Spanien, Italien og Det Forenede Kongerige) samt stor strukturel ledighed (Grækenland, Spanien, Frankrig, Italien og Finland). De fleste medlemsstater har iværksat omfattende strategier for livslang uddannelse for at forbedre arbejdsstyrkens evne til at tilpasse sig de strukturelle ændringer. En del medlemsstater har truffet foranstaltninger for at reformere uddannelsessystemet generelt (f.eks. Spanien, Grækenland og Portugal). Hindringerne for geografisk mobilitet - i medlemsstaterne

eller mellem dem - har knap nok været på tale, og der er for lidt opmærksomhed om det potentiale, som det europæiske arbejdsmarked udgør i sin helhed.

Aktive arbejdsmarkedspolitikker

Selv om der i de senere år er gjort gode fremskridt med tidlig aktivering af de ledige, synes visse programmer mere effektive end andre og mere effektive for nogle arbejdstagergrupper end andre. Det er imidlertid stadig i de fleste medlemsstater svært at målrette programmerne og overvåge deres effektivitet, som det også fremgik af den fælles beskæftigelsesrapport for 2001. Kun nogle medlemsstater har for nyligt truffet (Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige) eller meddelt (Tyskland) evalueringsbaserede foranstaltninger for at forbedre de aktive arbejdsmarkedspolitikkers effektivitet.

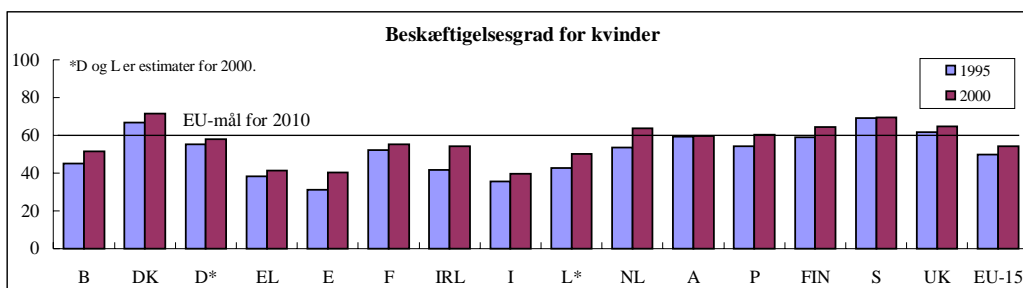
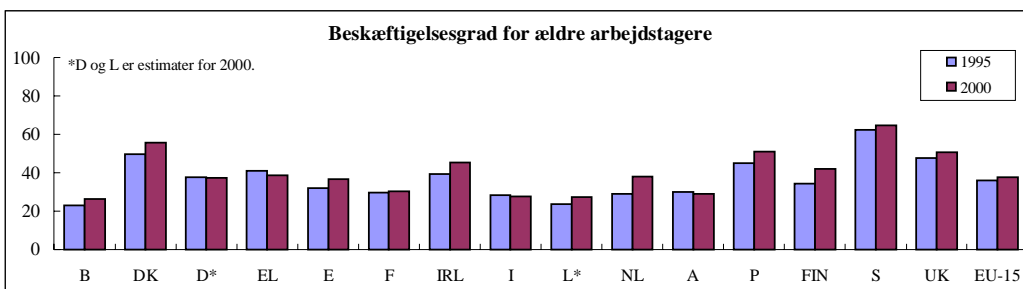
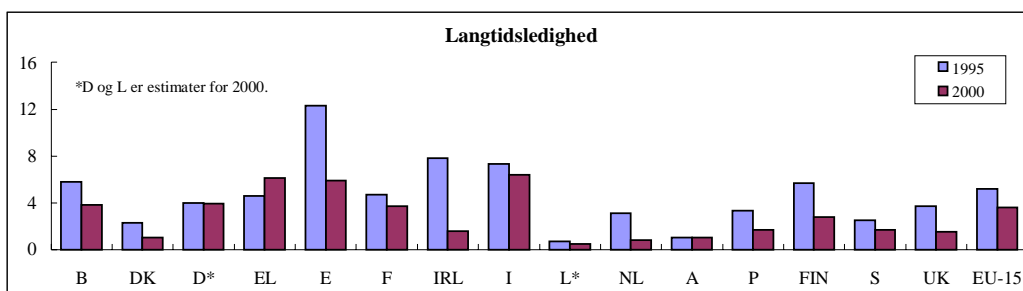
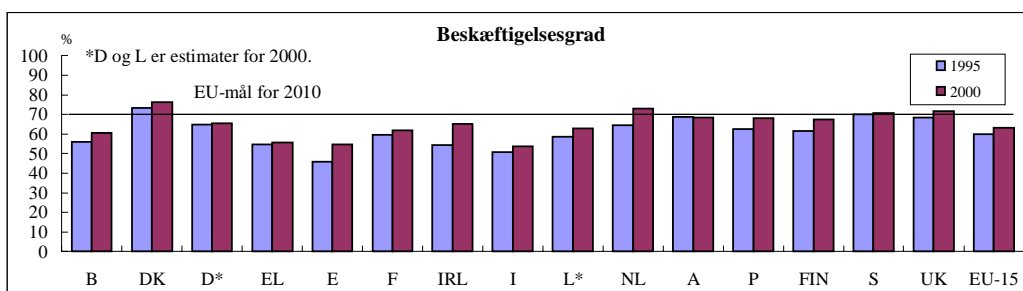
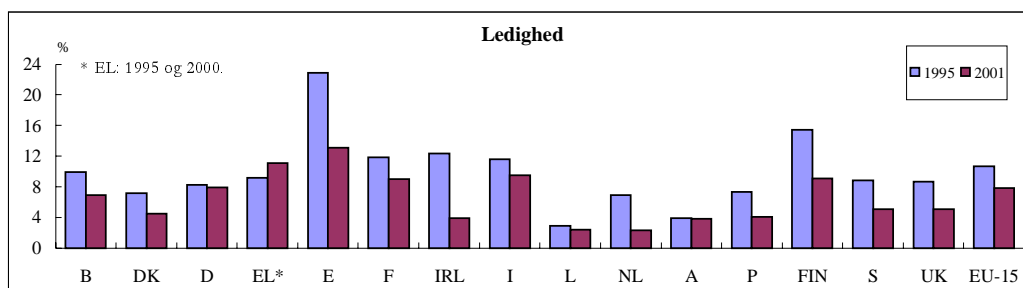
Fleksibilitet og modernisering

Arbejdstidstilrettelæggelsen er blevet mere fleksibel i en række medlemsstater, og fleksible arbejdsformer - f.eks. deltidsarbejde, tidsbestemte kontrakter, arbejde for vikarbureauer og, i mindre udstrækning, telearbejde - er nu at finde blandt medlemsstaternes og arbejdsmarkedets parter prioriteringer for at modernisere arbejdstilrettelæggelsen. Det forventes at det i løbet af de næste fem år vil blive vigtigt at imødegå den demografiske udfordring og mangelen på kvalificeret arbejdskraft. Flere medlemsstater (Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien og Portugal) bør intensivere deres reformer af de gældende regler for at kombinere større fleksibilitet med sikkerhed og dermed reducere den strukturelle arbejdsløshed og arbejdsmarkedssegmentering. Kun Spanien har truffet betydelige foranstaltninger for at øge fleksibiliteten i løbet af det forgangne år.

Diskriminerende lønforskelle mellem kønnene

Kvinder tjener gennemsnitlig mindre end mænd. I henhold til resultaterne af Det Europæiske Fællesskabs husholdningspanel (European Community Household Panel) for 1997 er kvindernes nettotimeløn (ansatte med over 15 timers arbejde) ca. 86 % af mændenes (tallene for Sverige foreligger ikke). Dette forhold skyldes både forskelle i arbejdsmarkedsstrukturen (arbejdsstyrkens aldersstruktur, erhvervsstruktur, arbejds erfaringer og uddannelsesniveau) og lønforskelle. De fleste medlemsstater har som mål at skabe større lighed mellem kønnene på arbejdsmarkedet. Kommissionen vil i 2002 iværksætte en overordnet vurdering af årsagerne til, at der findes forskelle, som fører til kønsdiskriminering, også på lønområdet.

Figur 3: Arbejdsmarkedssituationen i EU

Kilde: Kommissionens tjenestegrene

2.4. Sikre effektive produktmarkeder (varer og tjenester)

De overordnede økonomiske henstillinger for 2001 anbefalede medlemsstaterne at: *i) implementere det indre marked fuldt ud (indhente forsinkelserne med gennemførelsen i national lovgivning, fjerne tekniske handelshindringer, skabe et effektivt fungerende indre marked for tjenesteydelser og yderligere åbne markedet for offentlige indkøb) og iii) styrke konkurrencen (liberalisere netværksindustriene, effektivisere konkurrence- og tilsynsmyndigheder, reducere statsstøtte).*

Resultaterne for at skabe et fuldt integreret og effektivt indre marked er noget blandede. Varemarkedet i EU bliver mere og mere integreret, selv om forskelle i standarder og forskrifter fortsat hindrer grænseoverskridende aktivitet. Oprettelsen af et indre marked for tjenesteydelser skrider imidlertid kun langsomt frem. Der har på den anden side været fremskridt med hensyn til at gennemføre direktiverne om det indre marked i national lovgivning, at åbne markedet for offentlige indkøb, styrke konkurrencemyndighederne og reducere statsstøtten. Liberaliseringen af tele- og elmarkederne begynder nu at føre prisfald med sig, men udsigterne til flere prisfald vil sandsynligvis blive berørt af fysiske flaskehalse og u hensigtsmæssig national deregulering samt de tidligere monopolers store markedsandele i sektorerne. Åbningen af markederne for jernbanetransport og post er noget mindre fremskreden.

Færdiggørelse af det indre marked

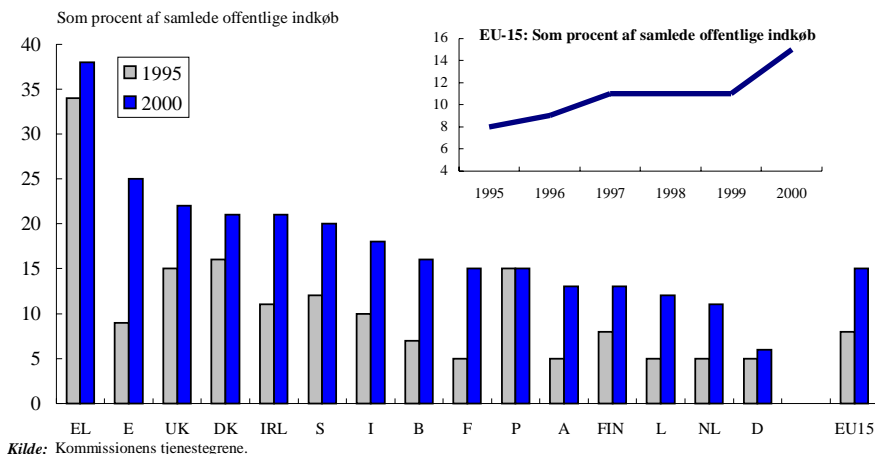
Væksten i handels- og investeringsstrømmene mellem medlemsstaterne er tegn på fortsat fremskridt i EU's økonomiske integrationsproces, også selv om konvergens i prisniveauer mellem medlemsstaterne synes noget langsommere nu. Andelen af direktiver om det indre marked, der endnu ikke er gennemført i national lovgivning, reduceredes til gennemsnitligt 2 % i oktober 2001, svarende til et fald på 1 procentpoint i forhold til året før. Men Grækenland, Frankrig, Østrig, Det Forenede Kongerige og Tyskland ligger fortsat mere end 1 procentpoint over målet på 1,5 % for Det Europæiske Råds forårsmøde i 2002. Opmærksomheden ledes nu fra gennemførelse over på den faktiske iværksættelse af direktiverne, hvor Frankrig og Italien tegner sig for næsten 30 % af de formodede overtrædelser af lovgivningen for det indre marked.

Undersøgelser viser, at virksomhederne i stigende grad er tilfredse med, hvordan det indre marked fungerer. Tekniske hindringer for grænseoverskridende handel vækker dog stadig bekymring. Værst er det for teknisk komplekse produkter eller produkter, hvor sundhedsrisiciene er bekymrende (f.eks. fødevarer). Selv om der er nået til enighed om standarder på visse områder (f.eks. byggematerialer), er der stadig problemer, og det anses fortsat for risikabelt og tidskrævende at bruge princippet om gensidig anerkendelse.

I en undersøgelse om de virksomheder, der leverer tjenesteydelser til andre virksomheder, gav 40 % af besvarelserne udtryk for, at en fjernelse af hindringerne for grænseoverskridende handel ville øge deres afsætning med indtil 20 %, hvilket klart viser betydningen af at skabe et effektivt indre marked for tjenesteydelser. Der er imidlertid kun gjort få fremskridt på området, og Kommissionen vil i 2002 opstille en præcis tidsplan for medlemsstaternes fjernelse af specifikke hindringer, forelægge ikke-forskriftsmæssige støtteforanstaltninger og eventuelt foreslå harmoniserede regler for nogle tjenesteydelser. Der vil også blive fremsat forslag om en mekanisme, der kan

sikre, at medlemsstaterne anvender princippet om gensidig anerkendelse i tilvejebringelsen af tjenesteydelser.

Figur 4: Offentligt annoncerede offentlige indkøb

Kilde: Kommissionens tjenestegrene.

Der er gjort fremskridt i åbningen af markederne for offentlige indkøb: annonceringerne i De Europæiske Fællesskabers Tidende som andel af den samlede værdi af offentlige indkøb næsten fordoblede i anden halvdel af 1990'erne (se figur 4). Mellem 1999 og 2000 steg dette forhold med mere end en tredjedel i Østrig, Nederlandene, Danmark, Spanien, Det Forenede Kongerige, Sverige og Italien. Dog blev faktisk kun 15 % af de samlede offentlige indkøb annonceret i De Europæiske Fællesskabers Tidende. Kun Portugal, Finland, Sverige og Det Forenede Kongerige har et tovejs online indkøbssystem for øjeblikket, men mange flere medlemsstater har sådanne systemer i udvikling.

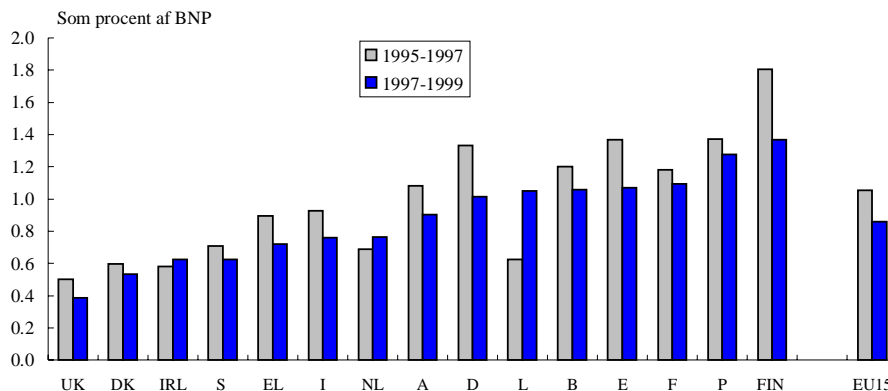
Styrkelse af konkurrence

Reformerne i netværksindustriene fortsatte og begynder nu at give frugt i form af prisfald. Selv om priserne for lokalopkald faldt noget mindre, har europæere i alle indkomstgrupper i større grad fået råd til teletjenester. Elpriserne faldt mellem 1997 og 2001 i de fleste EU-medlemsstater både for industribrugere og for husholdningerne. Priserne er dog fortsat forholdsvis høje i Belgien, Tyskland, Italien og Portugal. Hertil kommer, at betingelserne for effektiv konkurrence ikke er til stede i visse medlemsstater, fordi markedet kun har åbnet sig i den udstrækning, lovgivningen kræver (Grækenland, Frankrig, Irland og Portugal), eller fordi de tidligere monopolars markedsandel stadig er høj (Grækenland, Frankrig og Irland). Endelig er graden for, hvor meget store industribrugere skifter producenter, stadig under 5 % i Spanien, Italien og Portugal, og også 5 % for de mindre brugere i Tyskland. I andre netværksindustrier som jernbanetransport og post er liberaliseringsprocessen mindre fremskreden.

En række medlemsstater, herunder Grækenland, Frankrig, Irland og Det Forenede Kongerige, traf foranstaltninger til at øge beføjelserne og kapaciteten for deres konkurrencemyndigheder. Samarbejdet mellem konkurrence- og tilsynsmyndigheder øges konstant. Der har været færre fremskridt med hensyn til at forbedre de institutionelle rammer for at give konkurrencemyndighederne større uafhængighed for at undgå risikoen for, at beslutninger træffes på grundlag af andre kriterier end konkurrencekriterier. I Irland, Luxembourg, Østrig, Finland og Det Forenede

Kongerige har konkurrencemyndigheder endnu ikke beføjelse til direkte at anvende Fællesskabets konkurrencelovgivning.

Figur 5: Sektorstøtte og ad hoc-støtte som procent af BNP

Kilde: Kommissionens tjenetegnene.

Selv om oplysninger om statsstøtte kun foreligger med et stykke tids forsinkelse, viser tallene for 1997-1999, at den samlede statsstøtte som del af BNP fortsat er faldet i langt de fleste medlemsstater. EU-gennemsnittet faldt fra 1,4 % af BNP i 1995-97 til 1,2 % i 1997-99. I løbet af samme tidsrum faldt sektorstøtten og ad hoc-støtten fra 1,1 % til 0,9 % af BNP. Disse former for støtte befinder sig dog fortsat på et forholdsvis højt niveau i Belgien, Tyskland, Frankrig, Finland, Spanien, Luxembourg og Portugal³ (se figur 5). Medlemsstaternes statsstøttepolitikker er blevet mere gennemsigtige takket være dels offentliggørelsen af statsstøtteoplysninger fra en del medlemsstaters side, dels indførelsen af et offentligt statsstøtterejster på Internet og Europa-Kommissionens offentliggørelse af sin resultatavle for statsstøtte. Resultatavlen giver også medlemsstaterne mulighed for at udveksle oplysninger om deres støttepolitik og deres vurdering af tildelt støtte.

2.5. Fremme effektiviteten og integrationen på markedet for finansielle tjenester i EU

I de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker for 2001 hedder det, at det er nødvendigt at: *i) sikre, at vismandsudvalgets henstillinger om reguleringen af de europæiske værdipapirmarkeder bliver operationelle; ii) sikre fuld implementering af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser senest i 2005 og inden udgangen af 2003 for så vidt angår de prioriteter, der er skitseret i rapporten fra vismandsudvalget; iii) fremskynde gennemførelsen af handlingsplanen for risikovillig kapital, navnlig med hensyn til kvantitative begrænsninger for institutionelle*

³ Det store beløb af sådan støtte for Portugal skyldes i vid udstrækning en enkelt regional støtteordning, nemlig for Madeira, som på mange måder ligner en sektorstøtteordning. Siden januar 2001 kan der ikke længere indgives nye ansøgninger om støtte under ordningen, og en mulig forlængelse undersøges for øjeblikket af Kommissionen. De portugisiske myndigheder har også iværksat en undersøgelse af ordningens omkostningseffektivitet.

investeringer, konkurslovgivningen og beskatningen; iv) forbedre det grænseoverskridende og tværsektorale samarbejde mellem tilsynsmyndigheder og andre relevante myndigheder.

Regulering af de europæiske værdipapirmarkeder

Eftersom strukturen i EU's finansielle system ændrer sig hurtigt, må procedurerne for reguleringen heraf holde trit med og være i overensstemmelse med udviklingen på markedet. I midten af 2000 blev vismandsudvalget under formandskab af Alexandre Lamfalussy bedt om at vurdere EU's mekanisme for regulering af værdipapirmarkederne og fremsætte forslag til forbedringer. I begyndelsen af 2001 foreslog udvalget en fremgangsmåde med fire niveauer, hvor der skelnes mellem i) rammelovgivning omfattende hovedprincipper, ii) gennemførelseslovgivning omfattende mere detaljerede foranstaltninger, iii) gennemførelse af EU-lovgivningen i national ret og iv) håndhævelse. Det Europæiske Råd i Stockholm (23.-24. marts 2001) så med tilfredshed på rapporten og ønskede, at den foreslåede fremgangsmåde med fire niveauer gennemføres. De to udvalg, der er foreslået af vismændene med henblik på at hjælpe Europa-Kommissionen med at formulere og gennemføre lovgivning (EU-værdipapirudvalget (ESC) og EU-udvalget for værdipapirreguleringsmyndigheder (CESR)) er nu nedsat, dog kun med en rådgivende rolle. De to udvalg får regulerende beføjelser, når to direktiver (om prospekter og om markedsmissbrug) er vedtaget. Europa-Parlamentets accept af fremgangsmåden med fire niveauer i begyndelsen af februar 2002 har fjernet den sidste hindring for den fuldstændige implementering af vismændenes henstillinger.

Gennemførelse af handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser (FSAP)

De 42 foranstaltninger, der er indeholdt i FSAP, er beregnet til både at supplere de lovgivningsmæssige rammer for det indre marked for finansielle tjenesteydelser og sikre, at de passer til markeder, der er under konstant forandring. Der er sket betydelige fremskridt med gennemførelsen af FSAP i 2001, og 25 af de 42 oprindelige foranstaltninger er nu færdiggjort. Som det blev fremhævet i den 5. situationsrapport⁴ om handlingsplanen for finansielle tjenesteydelser er der imidlertid fortsat alvorlige bekymringer over hastigheden i arbejdet med gennemførelsen. Flere vigtige direktiver eller forordninger (navnlig vedrørende pensionsfonde, prospekter, finansielle konglomerater, internationale regnskabsstandarder) er nu forelagt Rådet og Europa-Parlamentet med henblik på vedtagelse og vil skulle vedtages snarest, hvis fristen for fuldstændig gennemførelse af FSAP i 2005 skal overholdes.

Gennemførelse af handlingsplanen for risikovillig kapital (RCAP)

Der er fortsat sket fremskridt med indførelsen af en passende lovgivningsmæssig ramme for udviklingen af markedet for risikovillig kapital. Ud over de aktioner under FSAP, der er relevante for gennemførelsen af handlingsplanen for risikovillig kapital (RCAP-foranstaltninger truffet på fællesskabsplan), har medlemsstaterne gennemført en række reformer på nationalt plan. Med hensyn til det centrale område vedrørende lovgivnings-/reguleringsmæssige begrænsninger for institutionelle investeringer, er visse begrænsninger lempet (eller vil blive lempet) i Belgien, Østrig, Italien og Danmark. Der består imidlertid kvantitative begrænsninger i de fleste medlemsstater (undtagen Irland, Nederlandene, Finland og Det Forenede Kongerige, som ikke har nogen sådan begrænsning ud over et generelt krav om forsigtighed). Med hensyn til de finanspolitiske rammer har flere medlemsstater indført specifikke eller generelle

⁴

"Finansielle tjenesteydelser; EU skal overholde tidsrammerne", KOM(2001)712.

skatteforanstaltninger, der bl.a. fremmer markedet for risikovillig kapital. I den sammenhæng skal medlemsstaterne overholde traktatens forpligtelser fuldt ud, herunder især forpligtelserne vedrørende statsstøtte, samt andre forpligtelser vedtaget på skatteområdet i EU. Portugal har f.eks. indført flere reformer, der tager sigte på at undgå dobbeltbeskatning af venturekapitalinvestorer, fremme besparelser og stimulere F&U-investeringer. Italien og Spanien har øget de skattemæssige incitamentter til private pensionsopsparinger, mens Det Forenede Kongerige har indført stakeholderpensioner. Spanien har desuden indført gunstig skattemæssig behandling af risikokapitalvirksomheder og -fonde og har endog udvidet skattefordelene. Belgien planlægger en delvis skattefritagelse for geninvesterede overskud. På den anden side er der kun gjort lidt for at tage fat på de hæmmende virkninger af konkurs- og insolvensprocedurer, idet de foreslåede reformer er udsat (f.eks. Italien) eller stadig befinder sig på et foreløbigt stadium under udarbejdelsen/drøftelserne (f.eks. Belgien, Sverige, Det Forenede Kongerige).

Sikring af finansiel stabilitet

For at vurdere, om de institutionelle arrangementer i EU i forbindelse med den sandsynlige udvikling på de finansielle markeder er tilstrækkelige, har Det Økonomiske og Finansielle Udvalg udarbejdet rapporter om finansiel stabilitet (april 2000) og finansiel krisestyring (april 2001). Rapporterne konkluderede, at de eksisterende institutionelle arrangementer er hensigtsmæssige, men at deres virkemåde måtte forbedres yderligere, især gennem et nærmere tværsektoralt og grænseoverskridende samarbejde mellem myndighederne (tilsynsmyndigheder, centralbanker og ministerier). Flere medlemsstater har ændret (eller skal til at ændre) deres tilsynsarrangementer (Portugal, Belgien, Frankrig, Tyskland, Irland, Østrig). Medlemsstaterne følger forskellige modeller for konsolideret finansielt tilsyn, med valg af forskellige modeller ud fra specifikke nationale karakteristika. Dette valg af forskellige modeller vil sandsynligvis øge behovet for et mere omfattende grænseoverskridende samarbejde. Der sker imidlertid også fremskridt på dette område; i fortsættelse af sammenslutningen af børserne i Bruxelles, Paris og Amsterdam i Euronext har de tre finansielle tilsynsmyndigheder f.eks. aftalt at samordne deres respektive kompetenceområder.

2.6. Fremme iværksættervirksomhed

I de overordnede retningslinjer for 2001 blev medlemsstaterne opfordret til at: *i) skabe et erhvervsvenligt miljø (reducere administrative byrder og barrierer, øge effektiviteten i offentlige tjenester, forenkle momssystemerne) og ii) tilskynde til risikotagning ved at forbedre adgangen til kapital, specielt for små og mellemstore virksomheder i deres tidlige stadier.*

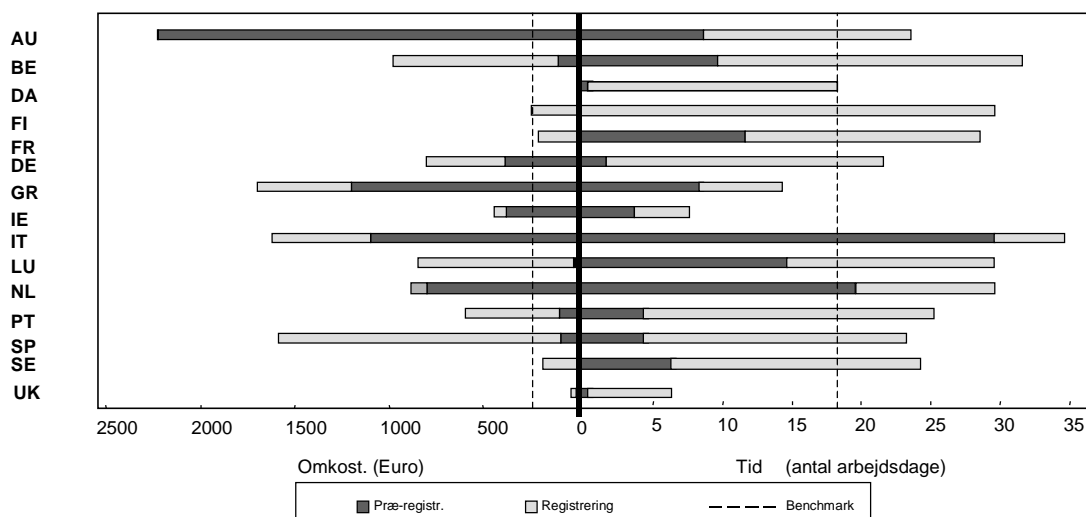
Der er truffet en lang række foranstaltninger for at reducere den lovgivningsmæssige byrde for virksomhederne, stimulere virksomhedsskabelse og lette adgangen til kapital for SMV. Til trods for øget anvendelse af benchmarking-værktøjet består der fortsat store forskelle i erhvervsvilkårene mellem medlemsstaterne. Dette gælder især på beskatningsområdet.

Virksomhedsmiljøet

En reduktion af den lovgivningsmæssige byrde for virksomhederne anerkendes i stadig stigende grad som en vigtig økonomisk-politisk målsætning. En nylig undersøgelse viser, at en bedre udformet lovgivning vil kunne spare EU-virksomhederne for indtil 15 % af overholdelsesudgifterne. Næsten alle medlemsstater har indført foranstaltninger, der tager sigte på at reducere den lovgivningsmæssige byrde, men til trods herfor er erhvervslivet fortsat specielt utilfreds med de lovgivningsmæssige rammer i Tyskland, Frankrig og Grækenland.

Belgien, Danmark, Grækenland, Spanien, Frankrig, Italien, Nederlandene, Østrig, Sverige, Finland og Det Forenede Kongerige traf i 2001 nye foranstaltninger til at fremme nystartede virksomheder og små og mellemstore virksomheder. Til trods for at der er gjort store fremskridt, er registreringen af et nyt privat aktieselskab stadig meget tidskrævende i Belgien, Italien, Luxembourg, Nederlandene og Finland, og meget dyr i Grækenland, Spanien, Italien og Østrig (se figur 6).

Figur 6: Typisk tidsforbrug og typiske omkostninger i forbindelse med oprettelse af et aktieselskab

Kilde: Ongoing Best Procedure Benchmarking Exercise on the Administration of Start-ups. **NB:** Benchmark henviser til den nedre kvartil.

Jo større den offentlige sektor er, jo større fordel har økonomien af at bruge de offentlige ressourcer effektivt. De nordiske økonomier gør store fremskridt i så henseende, idet de gradvis udsætter de offentlige tjenester for konkurrence. Belgien, Italien og Portugal har også fokuseret på en forbedring af effektiviteten af deres offentlige administration.

Belgien, Frankrig, Grækenland, Irland, Luxembourg, Nederlandene og Portugal har taget initiativer til at forenkle selskabsskatterne og reducere skattebyrden for virksomhederne. Beskatning af grænseoverskridende aktiviteter er imidlertid fortsat en kilde til forbrejninger inden for det indre marked, således som det fremgår af de stadig store forskelle i de effektive satser i virksomhedsbeskatningen mellem

medlemsstaterne og eksistensen af en lang række skattemæssige hindringer for sådanne aktiviteter. I Kommissionens nylige meddelelse om selskabsbeskatning⁵ blev der foreslået en række mulige løsninger på disse hindringer. På momsområdet har Kommissionen foreslået en strategi, der tager sigte på at reducere de skattemæssige barrierer for grænseoverskridende aktiviteter gennem forenkling og modernisering af momssystemet.

Adgang til kapital

I mange medlemsstater er der truffet foranstaltninger til at lette SMV's adgang til kapital, som supplerer de strukturreformer på markederne for finansielle tjenesteydelser, der er omhandlet i afsnit 2.5. Sådanne foranstaltninger fokuserer normalt på at dele investeringsrisikoen mellem offentlige sponsorer og private investorer og skaffe yderligere kapital til små virksomheder. Danmark, Tyskland, Grækenland, Spanien, Frankrig, Irland, Nederlandene og Portugal har oprettet eller videreudviklet eksisterende offentligt støttede venturekapital-ordninger med henblik på at forbedre adgangen til kapital, især for SMV i deres opstartsfasen. Muligheden for at få adgang til venturekapital i opstartsfasen varierer imidlertid meget fra den ene medlemsstat til den anden (Grækenland, Spanien, Østrig og Portugal er bagud), og er hovedsagelig rettet mod højteknologiske og innovative virksomheder. Endelig er der i flere lande, herunder Italien og Nederlandene, oprettet informations- og støttesystemer, som skal hjælpe fremtidige virksomhedsledere med at få informationer om adgang til kapital.

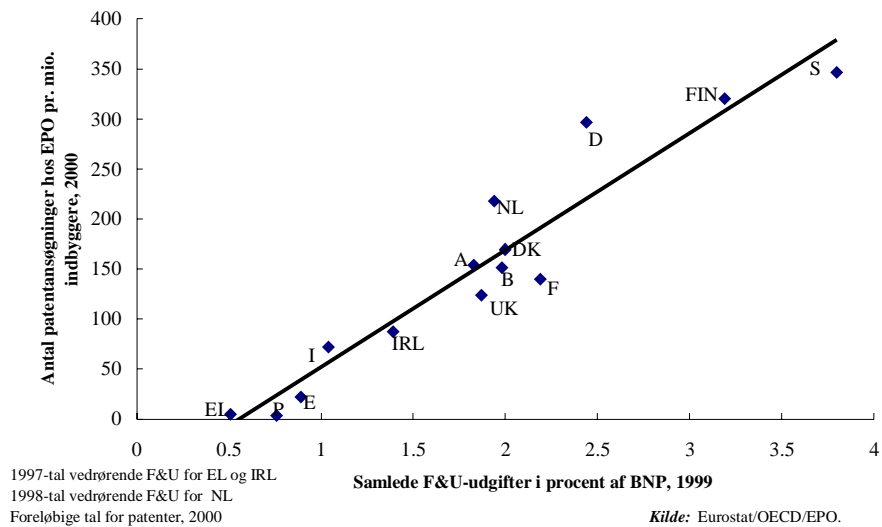
2.7. Fremme den videnbaserede økonomi

I de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker for 2001 blev det anbefalet at: *i) stimulere F&U og innovation (hensigtsmæssige rammebetingelser, bedre forbindelser mellem universiteter og erhvervsliv, øget samarbejde om forskning og innovation på tværs af grænserne i Europa, tilstrækkelig finansiering af F&U og klare prioriteter for den offentlige forskning); ii) fremme adgangen til og anvendelsen af IKT (ubundet adgang til abonnentledninger, anvendelse af Internettet i skolerne, regelsæt for e-handel, brug af Internettet i de offentlige forvaltninger, IKT-sikkerhed); iii) styrke uddannelses- og erhvervsuddannelsesindsatsen (IKT-færdigheder, uddannelsessystemer, der er i stand til at reagere på ændringer i kravene til færdigheder).*

EU's overgang til den videnbaserede økonomi skrider frem med indførelsen af yderligere incitamentter for erhvervslivet til at gennemføre F&U-aktiviteter. De store forskelle mellem medlemsstaterne, f.eks. med hensyn til F&U-udgifter eller med hensyn til antallet af patentansøgninger, der er indsendt til Den Europæiske Patentmyndighed (se figur 7), giver imidlertid fortsat anledning til bekymring. EU er endvidere fortsat langt bagefter USA på sådanne områder som virksomhedsudgifter til F&U, Internet-brug og uddannelse.

⁵ På vej mod et indre marked uden skattemæssige hindringer: En strategi for fastsættelse af et konsolideret selskabsskattegrundlag for erhvervsvirksomheders aktiviteter overalt i EU (KOM(2001) 582).

Figur 7: F&U-udgifter og patenter

Forskning og udvikling (F&U)

I gennem 1990'erne svingede F&U-udgifterne i EU omkring 1,9 % af BNP, hvilket var betydeligt under det tal på 2,6 %, der blev registreret i USA, og forskellen kan forklares ved virksomhedernes lavere udgifter til F&U i EU. I sin meddelelse til Det Europæiske Råd i Barcelona i foråret har Kommissionen foreslået, at der fastsættes et mål på 3 % af BNP for EU's samlede udgifter til F&U inden udgangen af årtiet. Inden for dette samlede beløb skulle det beløb, der finansieres af virksomhederne, stige til omkring to tredjedele i forhold til 55 % i dag. For at stimulere virksomhedernes F&U har sådanne lande som Det Forenede Kongerige og Portugal indført skatteincitament for privat F&U. Østrig har iværksat et nyt program, hvor der ydes finansiell støtte til F&U, mens andre medlemsstater har oprettet F&U-inkubatorer. Fællesskabets frist for at nå til enighed om udstedelse af Fællesskabspatentet inden udgangen af 2001 blev imidlertid ikke overholdt.

Det er nødvendigt med et mere intenst samarbejde mellem videnskab og industri for at gøre det muligt at markedsføre F&U-resultaterne. Den offentlige kapital er i stigende grad rettet mod et samarbejde mellem videnskab og industri. Samtidig tilskyndes de offentlige forskningsinstitutioner i alle medlemsstater til at rette deres forskningsindsats mod områder af interesse for private virksomheder.

I 2001 fortsatte udviklingen af det europæiske forskningsrum, og forbindelserne mellem de nationale forskningsgrupper blev udvidet. I december blev der opnået enighed om hovedlinjerne i det kommende sjette rammeprogram for forskning.

Tilstrækkelig kapital til grundforskning er af afgørende betydning, hvis det skal lykkes at udvide videngrundlaget og øge strømmen af innovationer. Der blev truffet adskillige foranstaltninger i 2001, og andre blev udvidet, herunder oprettelsen af en ny

organisation i Sverige for finansiering af forskning. I Frankrig blev det besluttet at udvide arbejdsstyrken inden for offentlig forskning.

Informations- og kommunikationsteknologier (IKT)

Det globale fald på IKT-markederne betød, at fremgangen i indførelsen af IKT i 2001 var beskeden i forhold til tidligere år. Endvidere skete der kun langsomme fremskridt med hensyn til ubundet adgang til abonnentledninger, selv om dette var af afgørende betydning for en udvidelse af højhastighedsadgangen til Internettet. Som følge heraf er bredbåndsadgangen stadig uregelmæssig. Som et mere positivt træk skal det nævnes, at priserne for adgang til Internettet fortsat faldt. Andelen af husstande i EU med Internet-adgang hjemme blev også ved med at stige med næsten 1 procentpoint om måneden. Til trods for denne udvikling ligger indførelsen af IKT i EU fortsat under niveauet i USA. Mens de mest avancerede EU-medlemsstater har tilsvarende eller endog højere tal for adgang til Internettet end USA, er andre fortsat langt bagud.

Andelen af skoler, hvor eleverne har adgang til Internettet, ligger over 70 % i alle medlemsstater, undtagen Grækenland (44 %), Portugal (52 %) og Østrig (64 %). På baggrund heraf er den næste udfordring at sikre en yderligere reduktion i antallet af elever pr. on-line PC, som allerede ligger under 10 i Danmark, Luxembourg, Finland og Sverige. Der er endvidere blevet iværksat en række nye projekter med henblik på at reducere manglen på IKT-færdigheder.

Skabelse af et sikkert, forudsigeligt miljø for gennemførelse af e-handel har fortsat højeste prioritet. E-handel er i udvikling, men langsommere end forventet. Copyright-direktivet vil være i kraft inden december 2002, men forslaget vedrørende fjernsalg af finansielle tjenesteydelser er endnu ikke vedtaget af Rådet, mens direktiverne om moms-regler for e-handel og om elektronisk fakturering endnu ikke er afsluttet.

De nationale myndigheder udvider i stadig stigende grad tjenesteydelserne, så der bliver mulighed for online-kommunikation med borgerne. Der anvendes ligeledes nye teknologier på produktionssiden i den offentlige sektor. F.eks. har Danmark lanceret en portal for offentlige indkøb, som er beregnet til at strømline indkøbsprocesserne og udløse stordriftsfordele.

Kommissionen har vedtaget meddelelser om skabelse af et sikrere informationssamfund og om sikkerhed i elektroniske netværk. Den har også oprettet et websted om e-confidence.

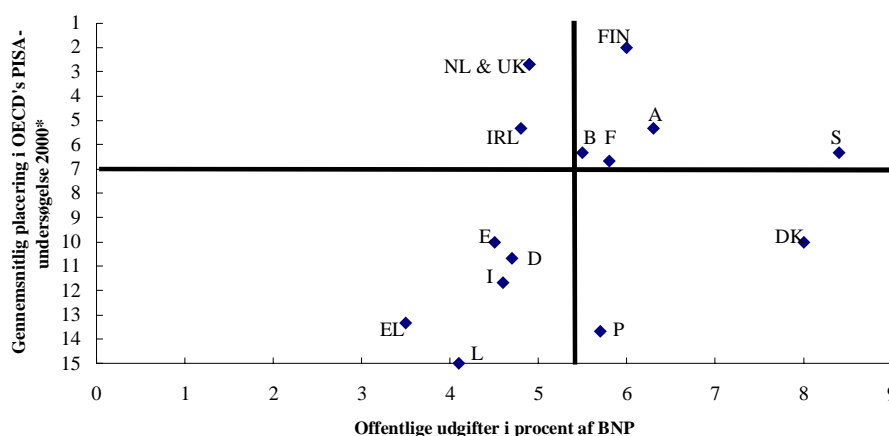
Uddannelses- og undervisningsmæssige aspekter af det videnbaserede samfund

Antallet af forskere pr. 1 000 personer i arbejdsstyrken er stigende i alle medlemsstater, men stigningstakten for EU som helhed ligger under stigningen i USA på grund af stigninger under gennemsnittet i de store medlemsstater (Tyskland, Frankrig, Italien, Det Forenede Kongerige). Tyskland, Frankrig, Spanien, Finland, Irland, Sverige og Det Forenede Kongerige har indført en række ordninger, som skal tiltrække udenlandske studerende og forskere eller tilskynde deres egne videnskabsfolk til at vende hjem, hvilket illustrerer en øget bevidsthed om, at de menneskelige ressourcer måske ikke er tilstrækkelige til at dække de fremtidige behov. De fleste medlemsstater har taget skridt til at fremme IKT-færdigheder og prioriterer ofte dårligt stillede grupper højt; på det område er Danmark, Nederlandene, Sverige, Finland og Det Forenede Kongerige generelt de mest avancerede medlemsstater ifølge den fælles beskæftigelsesrapport. For så vidt angår grundfærdigheder havde 70 % af de unge i EU (i alderen 25-34 år) mindst uddannelse på gymnasieniveau i 2000, og dette tal svinger mellem over 80 % i Østrig, Danmark,

Finland, Tyskland, Sverige og Det Forenede Kongerige til under 60 % i Italien, Portugal og Spanien.

Med hensyn til input lå de offentlige uddannelsesudgifter i EU uændret på ca. 5 % af BNP mellem 1995 og 1999. Resultaterne af en nylig OECD-undersøgelse viser imidlertid, at de 15-åriges kundskaber inden for læsning, matematik og naturvidenskabelige fag kun i ringe grad står i forhold til uddannelsesudgifterne (se Figur 8). Medlemsstaternes indsats for at øge effektiviteten af deres uddannelsessystemer er derfor også vigtig. Dette ser især ud til at gælde for Danmark og Portugal, idet de havde en kombination af offentlige uddannelsesudgifter over gennemsnittet og resultater under gennemsnittet i OECD-undersøgelsen.

Figur 8: Uddannelsesudgifter og uddannelsesresultater

* OECD-programmet for international vurdering af studerende (PISA) er en treårig undersøgelse af 15-åriges viden og færdigheder. Rækkefølgen er udarbejdet på grundlag af resultaterne af undersøgelsen i år 2000 vedrørende de gennemsnitlige kundskaber inden for matematik, naturvidenskab og læsning.

Kilde: UNESCO/OECD/Eurostat.

2.8 Fremme miljømæssig holdbarhed

Retningslinjerne for 2001 indeholdt ingen landespecifikke henstillinger på dette område, men en række horisontale henstillinger til alle medlemsstater om at: i) forpligte sig til effektivt at implementere strategien for bæredygtig udvikling i Europa, som vedtaget af Det Europæiske Råd i Göteborg; ii) indføre og udbygge markedsbaserede foranstaltninger som beskatning, bruger- og forureningsafgifter, forsikrings-/erstatningsansvarsordninger og omsættelige emissionstilladelser; iii) reducere sektorsubsidier og skattefritagelser og andre foranstaltninger, der har en negativ miljøvirkning; iv) intensivere anvendelsen af økonomiske instrumenter for at bremse udslippet af drivhusgasser, opfylde kravene i Kyoto-protokollen og bidrage til at afkoble den økonomiske vækst fra en række miljømæssige pres, og v) nå til enighed om en hensigtsmæssig ramme for energibeskatningen på europæisk plan og for skabelse af et indre marked for energi.

Med hensyn til implementeringen af strategien for bæredygtig udvikling har Kommissionen fremsat flere forslag, hvoraf de vigtigste er et udkast til direktiv om handel med emissioner og en hvidbog om den europæiske transportpolitik⁶.

⁶ Den europæiske transportpolitik frem til 2010 - de svære valg. KOM(2001) 370 endelig af 12.9.2001.

På grundlag af de begrænsede informationer, som Kommissionen har adgang til, kan det konstateres, at i det første år, hvor fremme af bæredygtig udvikling er integreret i de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik, har medlemsstaterne gjort følgende fremskridt:

Forberedelserne til gennemførelsen af politikkerne for klimaændringer blev intensiveret. Det Forenede Kongeriges klimaændringsafgift trådte i kraft den 1. april. Det Forenede Kongerige og Danmark indførte et system med omsættelige emissionstilladelser, mens flere andre lande, som f.eks. Sverige, Nederlandene, Irland og Finland undersøger muligheden af at gøre dette. Nederlandene indførte en ordning med omsættelige certifikater for elektricitet fra vedvarende energikilder; der planlægges tilsvarende systemer i Østrig, Belgien, Danmark, Italien og Det Forenede Kongerige.

Der blev indført skatter eller afgifter på sådanne produkter som elektriske apparater (Belgien, Portugal) og plastposer (Irland). Frankrig udvidede TGAP (den generelle afgift på forurenende aktiviteter) til at omfatte fosfater i vaskepulver, landbrugspesticider og naturlige mineralske tilslagsmaterialer. Irland indførte en afgift på deponering af affald. Finland vedtog en ny lov om styring af vandforsyningen, hvorefter brugerne skal betale vandafgifter, som mindst dækker omkostningerne i forbindelse med vandforsyningen og bortskaffelsen af spildevand. I henhold til Spaniens nationale hydrologiske plan er der indført en såkaldt "overførselsafgift", som skal betales af brugere af overført vand.

Flere foranstaltninger var rettet mod energibrug, især inden for transport. Belgien, Tyskland og Irland differentierede punktafgifterne på brændstof til fordel for brændstoffer med lavt svovlindhold, mens Det Forenede Kongerige udvidede de eksisterende forskelle. Punktafgifterne på køretøjer blev omstruktureret med henblik på at tage højde for miljøkriterier i Belgien, Frankrig, Irland, Spanien og Det Forenede Kongerige. Tyskland og Sverige videreførte politikken med at flytte skatter fra arbejde over til energi. Danmark indførte gradvis nye skattestigninger på energiforbruget i boliger og i industrien, i overensstemmelse med skattepakken fra 1998. Frankrig fastsatte garanterede priser i de næste tyve år på vindbaseret energi. Luxembourg indførte en skat på elektricitet. Rådet gjorde imidlertid næsten ingen fremskridt i drøftelserne om energibeskatning, selv om drøftelserne fortsætter under Rådets nuværende formandskab. Drøftelserne om færdiggørelse af det indre energimarked fortsatte også.

3. KORTFATTEDE VURDERINGER AF GENNEMFØRELSEN I DE ENKELTE MEDLEMSSTATER

3.1. Belgien

I 2001 faldt den økonomiske vækst stærkt, med en stigning i den reale produktion på omkring 1,1 %. Afmatningen skyldtes et fald i privatforbruget og investeringerne, forstærket af et negativt bidrag fra nettoeksporten som følge af det forværrede eksterne miljø. Den faldende tendens i arbejdsløsheden blev afbrudt i september. Beskæftigelsen voksede meget langsommere end i 2000. Efter at være toppet i maj udviste HICP-inflationen en faldende tendens og lå i gennemsnit på 2,4 % i 2001.

Belgien gjorde som helhed en række fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Til trods for den økonomiske afmatning blev de offentlige finanser holdt under kontrol, og for andet år i træk var der balance på statens regnskaber. Gældskvoten har været faldende siden 1993, men lå fortsat på 106,9 % af BNP ved udgangen af 2001, hvilket er betydeligt over referenceværdien på 60 % af BNP.

Der blev gjort visse fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Bestræbelserne på at reformere skatte- og dagpengesystemerne med henblik på at gøre det attraktivt at være i arbejde blev videreført. Der blev aftalt en række foranstaltninger med det formål at øge fleksibiliteten på arbejdsmarkedet. Disse foranstaltningers samlede indvirkning på udbuddet af arbejdskraft er uklar. På den ene side kunne de reducere udbuddet af dem, der allerede er i arbejde. På den anden side kunne de øge erhvervsfrekvensen for dem, der i øjeblikket er ubeskæftigede, og tilskynde ældre arbejdstagere til at forblive længere på arbejdsmarkedet. Der blev ikke gennemført nogen større foranstaltninger med henblik på at fremme større lønfleksibilitet, selv om den seneste tværsektorale aftale giver større mulighed for løndifferentiering på sektorniveau.

Der blev gjort en række fremskridt med hensyn til at gennemføre produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev taget visse skridt til at sikre en yderligere liberalisering af energisektoren, men den effektive konkurrence i denne sektor er fortsat lav og priserne stadig høje. De formelle forbindelser mellem de offentlige og private aktører i økonomiens forskellige sektorer, herunder energisektoren, lider stadig under manglende gennemsigtighed. Reformerne på jernbaneområdet og inden for den offentlige administration, den administrative forenkling samt reformerne af person- og selskabsbeskatningen er først for nylig blevet indledt og har endnu ikke givet mærkbare resultater.

Der blev gjort store fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev præsenteret flere reformer med henblik på en videreudvikling af venturekapitalmarkedet: afskaffelse af visse kvantitative begrænsninger for pensionsfondes investeringer, skattereformer med det formål at gøre skattereglerne mere fordelagtige for investeringer og iværksættervirksomhed, en planlagt reform af konkursprocedurerne.

3.2. Danmark

Den økonomiske aktivitet faldt til omkring 1,3 % i 2001 som følge af de vedvarende virkninger af negative økonomiske rystelser. Efter en stabiliseringsperiode i 2000 faldt

arbejdsløsheden en anelse i løbet af 2001. Det stramme arbejdsmarked resulterede også i høje lønstigninger i andet og tredje kvartal af 2001. Inflationen faldt konstant i 2001 efter at have toppet i midten af 2000, og HICP-inflationen lå i gennemsnit på 2,3 % for hele året.

Danmark gjorde som helhed gode fremskridt med hensyn til gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Statens finanser udviste et stort overskud, således som det blev henstillet. De resterende budgethenstillinger for 2001 blev også opfyldt, og de offentlige finanser ser ud til at være tilstrækkelige til at klare udfordringerne på mellemlang sigt.

Der blev kun gjort begrænsede fremskridt med hensyn til gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingen for 2001. Der blev ikke truffet nogen nye foranstaltninger i 2001. Tidligere skattereformer vil imidlertid føre til en reduktion i beskatningen af arbejdskraften. Tidligere reformer af førtidspensioneringsordningerne vil ligeledes resultere i en reduceret tilstrømning til sådanne ordninger.

Der blev gjort visse fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev gjort en indsats for at forbedre vilkårene for konkurrence inden for offentlige indkøb og for levering af offentlige tjenester på lokalt plan, gennem benchmarking og øget anvendelse af offentlige udbud. Der er imidlertid stadig store muligheder for yderligere fremskridt på dette område. Der blev truffet delvise foranstaltninger til at styrke konkurrencen i visse sektorer, som f.eks. byggesektoren.

Hvad angår kapitalmarkedshenstillingerne for 2001 blev der gjort visse fremskridt med hensyn til at etablere en skattemæssig ramme, der er mere fordelagtig for investeringer og iværksættervirksomhed. Der blev imidlertid kun gjort lidt for at revidere konkurslovgivningen.

3.3. Tyskland

Der skete en betydelig opbremsning i økonomien i 2001, med en vækst i den reale produktion på 0,6 %. Afmatningen skyldtes den faldende købekraft som følge af olieprisstigningen i 1999/2000, den forværrede internationale situation og et betydeligt fald i byggeriet. Dette har siden januar 2001 resulteret i en stigning i arbejdsløsheden, som sandsynligvis vil overstige tærsklen på 4 millioner i 2002 og truer med at gøre en ende på en stor del af de seneste års beskæftigelsesmæssige gevinster. Den gennemsnitlige HICP-inflation i 2001 lå på 2,4 %; efter at have toppet med 3,5 % i maj faldt den til 1,7 % i december.

Tyskland gjorde som helhed visse fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Budgetunderskuddene steg markant, fra 1,3 % af BNP i 2000 til 2,6 % i 2001, som følge af den økonomiske afmatning og indførelsen af skattereformer. Med en samlet vækst i 2002, som forventes at forblive på 2001-niveaue, er der risiko for, at 2002-underskuddet kommer meget tæt på traktatens referenceværdi på 3 %.

Der blev gjort visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Mens "Job Aktiv"-lovforslaget er et første skridt i den rigtige retning, mangler der stadig en mere omfattende reform af dagpengesystemet, og der er endnu ikke taget fat på de omfattende aktive arbejdsmarkedspolitikkers manglende effektivitet. Til trods for en række fremskridt må der gøres mere for at tilpasse lønstigningerne til behovet for at opnå lønstrukturer, der afspejler produktivitetsforskellene bedre. Brugen af arbejdstidskonti, som er aftalt mellem arbejdsmarkedets parter, bidrog til en mere fleksibel arbejdstilrettelæggelse,

men der skete ingen fremskridt med hensyn til at gøre arbejdsmarkedsreglerne mere fleksible. Det bør sikres, at reformen af arbejdsrådene ikke reducerer fleksibiliteten på arbejdsmarkedet.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Reformen af de videregående uddannelser trådte i kraft den 1. januar 2002, og manglen på IT-personale blev mindsket. Statsstøtten fortsatte med at falde gradvis, og det blev gjort lettere at komme ind i håndværksfagene, men værdien af offentlige udbud offentliggjort i De Europæiske Fællesskabers Tidende steg ikke væsentligt. Mens konkurrencemyndighederne gennemførte en lang række undersøgelser af, hvorvidt priserne for anvendelse af el-distributionsnettene var berettigede, består der fortsat store regionale forskelle mellem disse priser. Afgifterne for adgang til nettene synes at være højere end i de fleste andre medlemsstater.

Tyskland gjorde visse fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Reformen af beskatningen af holding-overførsler vil formentlig også komme det tyske venturekapitalmarked til gode. Harmoniseringen af beskatningen af venturekapitalfonde vil øge investorenes sikkerhed omkring deres retlige stilling og således deres planlægningsbeslutninger.

3.4. Grækenland

Til trods for virkningen af de negative økonomiske rystelser var der en stærk økonomisk aktivitet i 2001, og den reale produktion voksede med over 4 %. Den økonomiske fleksibilitet blev drevet af investeringer forud for De Olympiske Lege i 2004. Stigningen i beskæftigelsen og faldet i arbejdsløsheden tyder på en mindre forbedring af arbejdsmarkedssituationen, omend arbejdsløshedssatsen stadig overstiger 10 %. Efter et inflationspres indtil sommeren 2001 lå inflationen - for året som helhed og målt ved HICP - i gennemsnit på 3,6 %.

Grækenland gjorde som helhed visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Regeringens budgettilpasningsbestræbelser i de seneste år resulterede i en betydelig forbedring af de fiskale skævheder. I 2001 var statens regnskaber nemlig i balance for første gang siden begyndelsen af 1970'erne. Gældskvoten, som har været faldende siden 1996, faldt til lige under 100 % af BNP, men ligger fortsat betydeligt over referenceværdien på 60 % af BNP. Den delvise privatisering af en lang række offentlige virksomheder fortsatte, omend i et langsomt tempo. Reformen af socialsikringssektoren, som blev bebudet i det første stabilitetsprogram, blev ikke iværksat i 2001.

Der skete visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. De gennemførte foranstaltninger omfattede flere ændringer i skatte- og dagpengesystemet samt en yderligere pakke arbejdsmarkedsreformer. Endvidere fortsatte reformen af uddannelsessystemet. De trufne foranstaltninger er imidlertid ikke vidtgående nok til at tackle de centrale strukturelle problemer på arbejdsmarkedet. Endvidere er de tidligere reformer gang på gang blevet ramt af problemer med implementeringen.

Der skete visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der var tale om en markant forbedring af gennemførelsen af direktiverne om det indre marked, om end gennemførelsen stadig er meget mangelfuld, og der blev gjort bestræbelser på at fremme udbredelsen af IKT og reducere de administrative byrder for erhvervslivet. Omkostningerne ved at oprette en ny virksomhed er imidlertid fortsat høje. Systemet for selskabsbeskatning hæmmer fortsat virksomhedernes vækst. Resultaterne inden for F&U og innovation er forholdsvis ringe, og der gøres kun langsomme fremskridt med konkurrencen i de liberaliserede netværksindustrier.

Hvad angår kapitalmarkedshenstillingerne for 2001 gjorde Grækenland visse fremskridt. I et lovforslag, som er forelagt for parlamentet, har regeringen foreslået fuld "skattemæssig gennemsigthed" i den skattemæssige behandling af venturekapitalfonde, en ny lovramme for oprettelse af venturekapitalfonde og positiv skattemæssig behandling af F&U-udgifter. Der er imidlertid ingen meldinger om, at der er gjort en indsats for at lempe de kvantitative begrænsninger for institutionelle investeringer og forbedre konkurslovgivningen.

3.5. Spanien

Den økonomiske aktivitet faldt i 2001, med en vækst i den reale produktion på ca. 2,7 %. Dette skyldtes stigninger i olieprisen og prisen på uforarbejdede fødevarer tidligere på året, og var derefter en reaktion på det internationale konjunkturfald. I den forbindelse mistede jobskabelsen dynamikken til trods for, at arbejdsløsheden fortsatte med at falde til 13 %. HICP-inflationen steg en smule til 3,6 % i gennemsnit i 2001, hvilket ikke blot afspejler den negative udvikling i de mest volatile komponenter, men også en stigning i den underliggende inflation.

Spanien gjorde som helhed gode fremskridt med hensyn til gennemførelsen af budgethenstillingerne i de overordnede retningslinjer for 2001. Der blev gjort yderligere fremskridt med den finanspolitiske konsolidering i 2001. Det er sandsynligt, at henstillingen om et statsbudget i balance er blevet opfyldt.

Der skete en række fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. En reform af ansættelseskontrakterne er et skridt i retning mod at gøre permanente kontrakter og deltidskontrakter mere fleksible, selv om andelen af midlertidige ansættelseskontrakter fortsat er meget høj. Regeringen har taget en række indledende skridt til at tilskynde arbejdsmarkedets parter til at enes om en reform af overenskomstforhandlingerne; den seneste aftale mellem fagforeningerne og arbejdsgiverne om moderat lønvækst i det indeværende år berørte imidlertid ikke lønforhandlingssystemet eller lønindekseringsklausulerne. Der er truffet begrænsede foranstaltninger til at fremme mobiliteten på arbejdsmarkedet.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev taget initiativ til at sikre en større udbredelse af det videnbaserede samfund, og bestræbelserne på at forenkle den lovgivningsmæssige byrde for SMV blev videreført. Implementeringen af den liberaliseringspakke, der blev vedtaget i juni 2000, fortsatte i 2001.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Finanslovforslaget indeholder skattemæssige incitamenter for venturekapitalfonde, og med henblik på at kanalisere investeringer til SMV blev der oprettet en ny reguleret fondstype, som er specialiseret i ikke-noterede værdipapirer.

Der er imidlertid ikke noteret nogen fremskridt med en tilpasning af konkurslovgivningen med henblik på at fremme iværksættervirksomhed.

3.6. Frankrig

Den økonomiske aktivitet tog af i 2001, og den reale produktion voksede med omkring 2 %. Et fleksibelt indenlandsk privatforbrug forhindrede imidlertid et endnu alvorligere fald. Afmatningen førte til en langsommere vækst i beskæftigelsen, og arbejdsløsheden er steget siden foråret. På den baggrund har inflationspresset fortsat været meget begrænset. Efter at være toppet i maj, faldt HICP-inflationen til skønsmæssigt 1,8 % ved årets slutning.

Frankrig gjorde som helhed en række fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i de overordnede retningslinjer for 2001. I modsætning til de fremskridt, der blev gjort i perioden 1996-1999, skete der en markant opbremsning i budgettilpasningen i 2000 og 2001. Statens underskud forventes rent faktisk kun at falde med 0,2 procentpoints af BNP i perioden 1999-2001 (fra 1,6 % af BNP i 1999 til 1,5 % i 2001).

Der skete en række fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Reformen af skatte- og dagpengesystemet har været undervejs et stykke tid, omend det er nødvendigt med yderligere foranstaltninger, især på dagpengeområdet. De politiske beslutningstagere fortsatte med at overvåge gennemførelsen af reduktionen af arbejdstiden og tillod fleksibilitet med hensyn til anvendelsen af arbejdstidslovgivningen på SMV. Der skete imidlertid ingen fremskridt med gennemførelsen af henstillingen vedrørende lovgivningen om jobbeskyttelse, hvori der krævedes bedre balance mellem sikkerhed og større tilpasningsevne. Der blev indført ny lovgivning med henblik på at øge jobsikkerheden, men der blev ikke truffet nogen foranstaltninger til at øge tilpasningsevnen.

Der skete visse fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev rettet op på den mangelfulde gennemførelse af direktiverne om det indre marked, men der er fortsat tale om det næstdårligste resultat i EU. Statsstøtte i procent af BNP faldt i retning af EU-gennemsnittet. De bestræbelser, der blev gjort i 2000 for at reducere de administrative byrder, blev videreført, men virksomhederne anser dem fortsat for en væsentlig hindring. Åbningen af gas- og elektricitetsmarkederne blev videreført, men i et meget langsomt tempo.

Der skete visse fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Dette skete især ved udvikling af en fiskal ramme, der i højere grad virker fremmende for investeringer og iværksættervirksomhed.

3.7. Irland

Virksomheden af udbudsbegrænsningerne - forstærket af flere eksogene rystelser - førte til en markant afmatning af økonomien fra den tocifrede vækst i 2000 til ca. 6,5 % i 2001, hvoraf størstedelen repræsenterer overførselsvirkninger. Arbejdsmarkedet har indtil nu vist sig at være bemærkelsesværdigt fleksibelt, med store beskæftigelsesgevinster i de første tre kvartaler af 2001 og en begrænset stigning i arbejdsløsheden til et niveau, der stadig ligger tæt på 4 % i december 2001. Siden den årlige HICP-inflation toppede i slutningen af 2000, er den faldet til et toårigt lavpunkt på 3,4 % i november 2001. Den underliggende inflation er imidlertid steget, hvilket tyder på et uformindsket indenlandsk prispress.

Irland gjorde som helhed gode fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i de overordnede retningslinjer for 2001. Hovedsagelig som følge af et større end forventet konjunkturfald lå skatterne ca. 8 % under målet, hvilket resulterede i et statsligt overskud på kun 1,7 % af BNP, næsten 2½ procentpoints lavere end budgetteret.

Der skete visse fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Yderligere indkomstskatteændringer og kapital til fremme af børnepasningsfaciliteterne er blandt de foranstaltninger, der vedrører udbuddet af arbejdskraft. Tal vedrørende indtægterne viser, at lønstigningerne oversteg de reviderede lønvilkår i den nationale overenskomst i 2001. Udfordringerne i forbindelse med et stramt arbejdsmarked består fortsat i relation til mobilisering af arbejdskraften og fremtidige lønfastsættelsesprocesser.

Der skete store fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev truffet foranstaltninger til at styrke konkurrencen i netværksindustriene, i taxierhvervene, mellem apotekerne og med hensyn til salg af spiritus. De eksisterende virksomheder har imidlertid stadig høje markedsandele i netværksindustriene. Der blev etableret hensigtsmæssige programmer til fremme af F&U.

Der skete visse fremskridt med hensyn til at give lettere adgang til startkapital, f.eks. gennem oprettelse af en speciel statsstøttet venturekapitalordning.

3.8. Italien

Den økonomiske aktivitet tog af i 2001, og væksten i den reale produktion lå i gennemsnit på 1,8 %. Afmatningen er resultatet af en svækket nettoeksport og faldende private investeringsudgifter. Selv om der skete en svækkelse, udviste arbejdsmarkedet fortsat et positivt resultat, idet arbejdsløsheden faldt med mere end et fuldt procentpoint i forhold til 2000. Arbejdsløsheden er imidlertid fortsat forholdsvis høj med 9,5 % af arbejdsstyrken, med store regionale forskelle og betydelige segmenteringer efter alder og køn. HICP-inflationen for 2001 endte med at ligge på 2,7 %, hvilket hovedsagelig afspejler inflationspresset i begyndelsen af året.

Italien gjorde som helhed en række fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i de overordnede retningslinjer for 2001. Budgetkonsolideringen fortsatte i 2001. Det faktiske budgetunderskud anslås nu officielt til 1,1 % af BNP i 2001. Afvigelsen fra det oprindelige mål på 0,8 % af BNP skyldes hovedsagelig en

lavere end forventet økonomisk vækst. Gældskvoten har været faldende siden 1995, men ligger stadig på omkring 108 % af BNP, hvilket er betydeligt over referenceværdien på 60 % af BNP. Selv om regeringen har bekræftet strategien for finanspolitisk konsolidering, er der stadig betænkeligheder med hensyn til den langsigtede holdbarhed af de offentlige finanser, navnlig for så vidt angår presset fra en aldrende befolkning.

Der blev gjort en række fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Selv om der rent faktisk kun blev gennemført mindre foranstaltninger i løbet af 2001, blev der foreslået et bredt sæt arbejdsmarkedsreformer, som ser ud til at tage fat på de vigtigste strukturelle problemer. Som følge af de budgetmæssige indvirkninger af den seneste afmatning er den planlagte generelle reform af skattesystemet blevet udsat til 2003.

Der blev gjort visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev truffet foranstaltninger til at styrke den videnbaserede økonomi og yderligere reducere bureaukrati og lovgivningsmæssige begrænsninger. Der blev også gjort fremskridt med hensyn til at styrke konkurrencen i energisektoren og med hensyn til levering af lokale offentlige tjenester. Der blev imidlertid ikke truffet nogen foranstaltninger til at øge konkurrencen i de liberale erhverv.

Der blev gjort visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Nogle af de kvantitative begrænsninger for institutionelle investeringer blev afskaffet. Regeringen vil foreslå en ny reform af konkurslovgivningen i begyndelsen af 2002.

3.9. Luxembourg

Den økonomiske aktivitet svækkedes i en vis grad i 2001 efter en rekordstor vækst i 1999 og 2000. Ikke desto mindre nåede væksten formentlig op på omkring 5 %, og er fortsat betydelig mere dynamisk end i nabolandene som følge af en fortsat stærk vækst i det private og offentlige forbrug samt i den faste bruttokapitaldannelse. Beskæftigelsen blev ved med at vokse hurtigt, samtidig med at den bremsede en smule op. Ledigheden begyndte derfor endnu en gang at stige moderat. Inflationen faldt betydeligt siden begyndelsen af 2001, og den årlige stigning i HICP faldt til 2,4 % i 2001. Ikke desto mindre fortsatte lønningerne med at stige hurtigt, og den underliggende inflation fortsatte med at stige.

Luxembourg gjorde som helhed visse fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Selv om statens overskud fortsat var pænt, faldt det fra det rekordhøje niveau, der blev nået i 2000.

Der skete visse fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Regeringen forelagde parlamentet et lovforslag om en revision af definitionen af retten til invalidepension, men uden nogen ændring af pensionsniveauet. Tidligere bestræbelser på at øge kvindernes deltagelse gav bemærkelsesværdige resultater i anden halvdel af 1990'erne.

Takket være den åbne økonomi er Luxembourgs produktmarkeder præget af konkurrence. De juridiske rammer er imidlertid utilstrækkelige, og der blev kun gjort begrænsede fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Afskaffelsen af faste og kontrollerede priser, bemyndigelsen af konkurrencemyndigheden og en enkelt lovgivningsmæssig ramme for offentlige

indkøb er tre reformer, hvis udsættelse kan bidrage til at begrænse konkurrencens omfang.

3.10. Nederlandene

Syv år med stærk økonomisk vækst endte i begyndelsen af 2001 som resultat af en svagere indenlandsk efterspørgsel, der skyldtes vigende private investeringer og et trægt privatforbrug samt en forværring af udenrigshandelen. Alt i alt steg den reale produktion til over 1 % i 2001. Beskæftigelsen blev imidlertid ved med at stige forholdsvis hurtigt, og ledigheden, som var rekordlav i løbet af året, er endnu ikke begyndt at stige. Lønningerne, som var steget betydeligt i de seneste år, blev ved med at stige hurtigt. Inflationen er vokset til 4½-5 % siden begyndelsen af 2001, og den årlige stigning i HICP-inflationen nåede op på 5 % som følge af stigende spændinger på arbejds- og varemarkederne, men også som følge af en stigning i den indirekte beskatning.

Nederlandene gjorde som helhed gode fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Statens overskud faldt moderat.

Der skete visse fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev indført nye finansielle incitamenter, som skal øge støttemodtageres, ældre arbejdstageres og lavtlønnedes aktivitet på arbejdsmarkedet. men drøftelserne af en reform af uarbejdsdygtighedsordningen har endnu ikke ført til noget konkret resultat.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Værdien af offentlige udbud offentliggjort i EFT er steget, og liberaliseringen af energi- og transportmarkederne skrider frem. Der blev truffet foranstaltninger til at fremme IKT og reducere manglen på IKT-eksperter. Til trods for de bestræbelser, der blev gjort på at stimulere forskning og innovation, er virksomhedernes udgifter til F&U som procentdel af BNP faldet yderligere bagud i forhold til EU-gennemsnittet, og dette har bidraget til en forholdsvis langsom vækst i arbejdskraftens produktivitet.

Der skete visse fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Beskatningen af aktiekøbsoptioner er blevet ændret for at bidrage til en lempelse af de negative virkninger af beskatningen af disse ved tildelingen, og der overvejes en reform af konkurslovgivningen.

3.11. Østrig

Der skete en betydelig opbremsning af den økonomiske aktivitet i 2001, med en vækst i den reale produktion på ca. 1 %. Dette skyldtes tabet af købekraft og den langsommere vækst i byggeaktiviteterne, som trykkede den indenlandske efterspørgsel, samtidig med at eksporten led under en langsom vækst i de vigtigste handelspartneres økonomier. Den faldende tendens i arbejdsløsheden er vendt siden årets begyndelse. Inflationen begyndte at falde fra sommeren, og HICP-inflationen blev anslået til at ligge på gennemsnitlig 2,3 % i 2001.

Østrig gjorde som helhed gode fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Udgiftstilbageholdenhed i kombination med væsentlige foranstaltninger på indtægtssiden - hovedsagelig en udvidelse af skattegrundlaget - resulterede i en markant forbedring af statens finanser, som var i balance i 2001.

Der blev gjort visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Der gennemføres fortsat foranstaltninger med henblik på ældre arbejdstageres deltagelse i arbejdsstyrken, og tilstrømningen til førtidspensionering er begyndt at falde. En række undersøgelser foretaget af IHS viser imidlertid, at den manglende motivation til at arbejde længere end den minimale pensionsalder stadig er stærk, især for lavtlønnede, og at invalidepensioner kan benyttes til at omgå de strengere regler om førtidspensionering.

Der blev gjort visse fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Selv om den føderale og regionale lovgivning om offentlige indkøb endnu ikke er harmoniseret, ser de offentlige indkøb ud til at være blevet annonceret mere åbent, og oprettelsen af et føderalt indkøbsselskab er et første skridt hen imod en mere ensartet ramme. Der er sket bestræbelser på at styrke F&U på forskellige niveauer og på at fremme udbredelsen af IKT og udbuddet af IKT-eksperter.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingen for 2001. Pensionsfonde må nu investere indtil 5 % i aktiver, der ikke figurerer i kataloget over tilladte investeringer; Østrig har afskaffet registreringsafgiften for nystartede virksomheder og planlægger at udvide skatteincitamenterne for "nye" nystartede virksomheder til overtagelse af eksisterende "nystartede" virksomheder.

3.12. Portugal

Den økonomiske aktivitet bremsede op fra den stærke vækst, der blev noteret i 1999-2000, til ca. 1¾ % i 2001. Dette afspejler en afmatning i den indenlandske efterspørgsels bidrag til væksten, hovedsagelig som følge af den private sektors bestræbelser på at nedbringe gælden. Dette blev kun delvis opvejet af en forbedring i eksporten. Udviklingen på arbejdsmarkedet var fortsat positiv, idet arbejdsløsheden forblev under 4½ %, og den samlede beskæftigelse steg med ca. 1½ %. Lønningerne per capita steg, hvilket afspejler det stramme arbejdsmarked og den stærke stigning i lønningerne i den offentlige sektor. HICP-inflationen steg til 4,4 % i 2001.

Portugal gjorde som helhed visse fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Den finanspolitiske konsolidering var usikker i 2001, hovedsagelig som følge af lavere skatteindtægter under det forventede. Sidstnævnte forhold var hovedsagelig en følge af afmatningen i den økonomiske aktivitet og uventede underskud efter gennemførelsen af skattereformen. Der blev gjort visse fremskridt med hensyn til de budgetmæssige konsekvenser af en aldrende befolkning, navnlig gennem en ændring af de formler, der anvendes til at beregne pensionsydelse, men reformbestræbelserne må fastholdes.

Der skete visse fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev truffet foranstaltninger til at forbedre effektiviteten af undervisnings- og erhvervsuddannelsessystemerne, men uddannelsesniveaulet er fortsat betydeligt

lavere end i de fleste andre medlemsstater. Der blev ikke taget noget større initiativ til at lempe den strenge lovgivning om sikkerhed i ansættelsen.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev vedtaget adskillige foranstaltninger med henblik på at udvide økonomiens F&U- og innovationsgrundlag og fremme indførelsen af IKT. Der skete en markant forbedring af gennemførelsen af direktiverne om det indre marked, og der blev gjort en række yderligere bestræbelser på at forbedre erhvervs miljøet. Konkurrencen i de centrale forsyningsvirksomheder indføres imidlertid kun forholdsvis langsomt, de eksisterende virksomheder har fortsat meget stor indflydelse, og priserne er forholdsvis høje. Den sektorspecifikke ad hoc-støtte er blandt de højeste i EU som andel af BNP og falder kun langsomt. Der blev gennemført adskillige skattemæssige reformer med det formål at stimulere investeringer og iværksættervirksomhed.

Der blev gjort en række fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev gennemført flere finanspolitiske reformer med det formål at stimulere investeringer og iværksættervirksomhed. Der skete imidlertid ingen reelle fremskridt med hensyn til kvantitative begrænsninger for institutionelle investeringer eller tilpasning af konkurslovgivningen.

3.13. Finland

Den økonomiske vækst faldt stærkt i 2001, med en vækst i den reale produktion på under 1 %, og således afsluttedes syv års stærk økonomisk aktivitet. Dette skyldtes hovedsagelig det voldsomme fald i eksporten, især i IKT-sektoren, men også en svækket efterspørgsel på hjemmemarkedet, som blev udløst af investeringer i byggeriet og i mindre grad af privatforbruget. Beskæftigelsen udviklede sig imidlertid gunstigt i det meste af året, og ledigheden faldt fortsat, om end med en bemærkelsesværdig lavere fart, og endte på 9,1 % i december. HICP-inflationen faldt markant hen imod årets slutning efter at have toppet med 3,3 % i maj, og lå i gennemsnit på 2,7 % i 2001.

Finland gjorde som helhed en række fremskridt med hensyn til gennemførelsen af budgethenstillingerne i de overordnede retningslinjer for 2001. Budgetstillingen var fortsat sund, omend statens overskud faldt fra det rekordhøje niveau som følge af de manglende ekstraordinære skatteindtægter i 2000.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Bestræbelserne tog sigte på at reducere den høje strukturelle arbejdsløshed og øge incitamenterne for ældre arbejdstagere til at forblive længere i arbejdsstyrken. Selv om skattereduktionerne på arbejde som helhed øgede incitamenterne til at arbejde, har de kun gjort lidt for at reducere de høje marginale skattesatser for de lavtlønnede. Målrætningen og skræddersyningen af de aktive arbejdsmarkedsprogrammer er ved at blive bedre, og bestræbelserne på at forhindre udelukkelse fra arbejdsmarkedet er blevet forstærket. Der planlægges imidlertid foranstaltninger for 2002, som vil forhøje dagpengene ved ledighed.

Der blev gjort visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Der blev truffet en række foranstaltninger med henblik på at øge konkurrencen i distributionssektoren samt bygge- og anlægssektoren. Der blev truffet visse foranstaltninger til at øge konkurrencen inden for offentlige indkøb og øge gennemsigtigheden inden for offentlige tjenesteydelser, men antallet af offentliggjorte offentlige indkøb er forholdsvis lavt.

Der blev gjort visse fremskridt med hensyn til gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Finland indførte kapitalgarantier, som stilles af den finske eksportkreditinstitution med det formål at sikre investorer mod tab på venturekapitalinvesteringer, og iværksatte reformer med hensyn til kapital-, indkomst- og selskabsbeskatning.

3.14. Sverige

Økonomien var svag i 2001, med en opbremsning i væksten i det reale BNP til under 1,5 %. Dette skyldtes hovedsagelig de vedvarende virkninger af negative økonomiske rystelser og hang især samme med den globale lavkonjunktur i telekommunikationssektoren. I 2001 var arbejdsløsheden, som har været faldende siden 1997, forholdsvis lav, idet den lå på 5,2 % af arbejdsstyrken. HICP-inflationen lå i gennemsnit på 2,7 % i 2001. Den steg stærkt i foråret og er forblevet forholdsvis høj siden da, delvis som følge af midlertidige faktorer.

Sverige gjorde som helhed gode fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. De foreliggende oplysninger tyder på, at henstillingerne blev opfyldt. De offentlige finanser har ved hjælp af en stram udgiftskontrol været i overskud hvert år siden 1998, og forventes fortsat at være det i de kommende år.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Anvendelsesområdet for og sammensætningen af de aktive arbejdsmarkedspolitikker blev tilpasset, og skattebyrden på indkomst blev reduceret. Skattebyrden er imidlertid stadig den højeste i EU, og de mange foranstaltninger, der er gennemført, ser ikke ud til at være rettet mod den lave ende af lønskalaen.

Der blev kun gjort begrænsede fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Regeringen indførte en række foranstaltninger for at forenkle reglerne for offentlige indkøb. Der blev imidlertid ikke truffet nogen nye foranstaltninger til at øge konkurrencen inden for lufttransport og lægemidler.

Sverige gjorde en række fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001. Konkurslovgivningen blev forbedret for at tilskynde til sanering af nødlidende selskaber, og forslagene om en yderligere reduktion af selskabsbeskatningen tager sigte på at stimulere vækst og investeringer.

3.15. Det Forenede Kongerige

Mens økonomien var ude for en opbremsning i 2001, i tilknytning til den globale afmatning, lå væksten fortsat på et pænt niveau på over 2 % - understøttet af store udgifter blandt husholdningerne. Arbejdsløsheden faldt til omkring 5 % ved årets udgang. Med 1 % i december lå HICP-inflationen tæt på det laveste niveau i EU.

Det Forenede Kongerige gjorde som helhed en række fremskridt med gennemførelsen af budgethenstillingerne i retningslinjerne for 2001. Statens finanser udviste et overskud på ca. 1 % af BNP i 2001, og henstillingerne om statens balance vedrørende finansårene 2001-2002 ser ud til at være blevet opfyldt. Mens de offentlige investeringer vokser stærkt, således som det blev henstillet, opstår der ifølge det seneste konvergensprogram et underskud på 1 % af BNP i 2002-03, som vil fortsætte på mellemlang sigt, hvilket også er et resultat af brugen af en meget forsigtig antagelse om udviklingen i væksten.

Der blev gjort gode fremskridt med gennemførelsen af arbejdsmarkedshenstillingerne for 2001. Den britiske regering fortsatte sine bestræbelser på at takle den koncentrerede og langvarige ledighed og inaktivitet gennem sine aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger, som er blevet forstærket i visse henseender, omend det endnu ikke er klart, om den samlede strategi er tilstrækkelig. Der er ved at blive gennemført en reform af reglerne for modtagelse af sygedagpenge og invalidepension.

Der blev gjort visse fremskridt med gennemførelsen af produktmarkedshenstillingerne for 2001. Den britiske regering har truffet eller overvejer flere foranstaltninger med henblik på at øge produktiviteten, såsom fremme af konkurrencen i visse sektorer i økonomien, herunder detailbankvirksomhed, detailhandel med biler og posttjenester. En række begivenheder i det sidste år har imidlertid givet den britiske regering vanskeligheder med gennemførelsen af dens tiårsplan for transport i jernbanesektoren.

Der blev gjort visse fremskridt med gennemførelsen af kapitalmarkedshenstillingerne for 2001, idet den britiske regering allerede har antaget eller aktivt overvejer henstillingerne i Myners Review om institutionelle investeringer.